

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет
Навчально-науковий інститут права

5406 Методичні вказівки
до проведення практичних (семінарських),
індивідуальних занять і самостійної роботи
з дисципліни **«Кримінальне право»**
для студентів спеціальності *081«Право»*
освітнього ступеня «бакалавр»
усіх форм навчання

Суми
Сумський державний університет
2022

Методичні вказівки до проведення практичних (семінарських), індивідуальних занять і самостійної роботи з дисципліни «Кримінальне право» / укладачі: О. С. Бондаренко, Д. В. Малетов. – Суми : Сумський державний університет, 2022. – 157 с.

Кафедра кримінально-правових дисциплін
та судочинства ННІ права

Зміст

С.

Вступ.....	6
Загальні методичні вказівки до розв'язання задач і виконання завдань.....	8
Тема 1. Поняття, предмет, завдання та система кримінального права. Наука кримінального права.....	10
Тема 2. Поняття та структура закону України про кримінальну відповідальність.....	11
Тема 3. Вчення про кримінальне правопорушення та його склад.....	14
Тема 4. Об'єкт кримінального правопорушення.....	19
Тема 5. Об'єктивна сторона кримінального правопорушення.....	22
Тема 6. Суб'єкт кримінального правопорушення.....	26
Тема 7. Суб'єктивна сторона кримінального правопорушення.....	30
Тема 8. Стадії вчинення умисного кримінального правопорушення.....	33
Тема 9. Співучасть у кримінальному правопорушенні	38
Тема 10. Повторність, сукупність і рецидив кримінальних правопорушень.....	42
Тема 11. Обставини, що унеможливають кримінально протиправну діяльність.....	45
Тема 12. Звільнення від кримінальної відповідальності.....	48
Тема 13. Вчення про покарання та його призначення.....	54
Тема 14. Звільнення від покарання та його відбування. Судимість.....	57

Тема 15. Обмежувальні заходи. Інші заходи кримінально-правового характеру. Заходи кримінально-правового характеру щодо юридичних осіб.....	63
Тема 16. Особливості кримінальної відповідальності та покарання неповнолітніх.....	67
Тема 17. Поняття й види кваліфікації кримінальних правопорушень.....	72
Тема 18. Злочини проти основ національної безпеки України.....	76
Тема 19. Кримінальні правопорушення проти життя та здоров'я особи.....	81
Тема 20. Кримінальні правопорушення проти волі, честі та гідності особи.....	85
Тема 21. Кримінальні правопорушення проти статевої свободи та статевої недоторканості особи....	89
Тема 22. Кримінальні правопорушення проти виборчих, трудових та інших особистих прав і свобод людини й громадянина.....	92
Тема 23. Кримінальні правопорушення проти власності.....	96
Тема 24. Кримінальні правопорушення у сфері господарської діяльності.....	99
Тема 25. Кримінальні правопорушення проти довкілля.....	104
Тема 26. Кримінальні правопорушення проти громадської безпеки.....	108
Тема 27. Кримінальні правопорушення проти безпеки виробництва.....	112

Тема 28. Кримінальні правопорушення проти безпеки руху та експлуатації транспорту.....	117
Тема 29. Кримінальні правопорушення проти громадського порядку та моральності.....	120
Тема 30 Кримінальні правопорушення у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів та інші кримінальні правопорушення проти здоров'я населення.....	124
Тема 31. Кримінальні правопорушення проти охорони державної таємниці, недоторканості державних кордонів, забезпечення призову й мобілізації.....	128
Тема 32. Кримінальні правопорушення проти авторитету органів державної влади та місцевого самоврядування, об'єднань громадян і кримінальні правопорушення проти журналістів.....	131
Тема 33. Кримінальні правопорушення у сфері використання ЕОМ (комп'ютерів) систем, комп'ютерних мереж і мереж електронного зв'язку.....	135
Тема 34. Кримінальні правопорушення у сфері службової й професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг.....	138
Тема 35. Кримінальні правопорушення у сфері правосуддя.....	142
Тема 36. Військові кримінальні правопорушення....	146
Тема 37. Кримінальні правопорушення проти миру та безпеки людства й міжнародного правопорядку.....	149
Список рекомендованої літератури.....	153

Вступ

Кримінальне право України – одна з фундаментальних (базових) нормативних навчальних дисциплін, яку вивчають у ННІ права Сумського державного університету. Ґрунтовне знання кримінального права є обов'язковою вимогою, до кваліфікованого випускника-юриста, а отже, й необхідною передумовою його успішної практичної роботи. Цьому передує окреме вивчення загальної й особливої частин кримінального права, що незважаючи на єдність і взаємозв'язок, розглядають окремо. План курсу кримінального права (порядок і послідовність викладу питань) здебільшого обґрунтований системою чинного кримінального законодавства.

Мета – формування знань про кримінальне право, набуття навичок кваліфікування кримінальних правопорушень і призначення покарань.

Завдання: вивчення кримінального законодавства України, його принципів, підстав кримінальної відповідальності та загальних ознак кримінального правопорушення, ознак окремих кримінальних правопорушень, правил їх кваліфікування, відокремлення їх один від одного та суміжних із ними діянь. Навчити слухачів чітко орієнтуватися в чинному кримінальному законодавстві, тлумачити закон і грамотно кваліфікувати кримінальні правопорушення.

Внаслідок вивчення навчальної дисципліни студент **повинен знати:**

— загальні положення кваліфікування кримінальних правопорушень;

— елементи складів кримінальних правопорушень;

— тенденції розвитку кримінального законодавства України, керівні постанови Пленуму Верховного Суду України з питань застосування кримінального законодавства, стан судової практики;

— систему й види кримінальних покарань, умови та порядок їх застосування;

— види окремих кримінальних правопорушень і їх склад;

уміти:

— тлумачити чинне кримінальне законодавство;

— точно кваліфікувати кримінальні правопорушення відповідно до закону;

— визначати характер і справедливість покарання, вибраного за конкретною справою;

— аналізувати тенденції юридичної практики та оцінювати відповідно до закону;

— характеризувати елементи окремих складів кримінальних правопорушень;

— виділяти відмінні ознаки суміжних кримінальних правопорушень;

— аналізувати й застосовувати положення Пленуму Верховного Суду щодо розгляду судами кримінальних справ.

Загальні методичні вказівки до розв'язання задач і виконання завдань

Розв'язання задач є окремою формою вивчення кримінального права. Вона спрямована переважно на набуття навичок застосування норм цієї галузі права.

Задачі необхідно розв'язувати письмово, наводити основну аргументацію висновку, що повинен базуватися на порівняльному аналізі складу кримінального правопорушення та фактичних обставин справи. Цьому повинно передувати вивчення законодавства, постанов Пленуму Верховного Суду України, практики Європейського суду з прав людини, спеціальної літератури.

Для виконання конкретного завдання потрібно юридично кваліфікувати описані в умові фактичні обставини справи, відобразити ті правові наслідки, що можуть спричинити зазначені обставини. Юридичний аналіз складу кримінального правопорушення містить детальну характеристику всіх його ознак, описаних за прийнятою в кримінальному праві схемою: а) об'єкт; б) предмет; в) об'єктивна сторона; г) суб'єкт; г) суб'єктивна сторона.

За Кримінальним кодексом України необхідно зазначити склад кримінального правопорушення, тобто коли кримінальне правопорушення вважають закінченим, пункт, частину, статтю Кримінального кодексу України (далі – КК України).

Обґрунтовуючи своє рішення на практичному занятті, студентам потрібно детально проаналізувати

всі фактичні обставини й відповіді на всі поставлені запитання. Рішення повинно бути вмотивованим, із відповідними посиланнями на кримінально-правові норми, (а за певних умов і на інші норми права), та підкріпленими теоретичними положеннями.

ЗАГАЛЬНА ЧАСТИНА

Тема 1. Поняття, предмет, завдання та система кримінального права. Наука кримінального права

План

1. Поняття, завдання та функції кримінального права.
2. Правова характеристика принципів кримінального права.
3. Характеристика зв'язку кримінального права та інших галузей права.
4. Характеристика предмета та методів науки кримінального права.

Задача 1

Знайдіть у Конституції України та Кримінальному кодексі України положення, які розкривають принципи кримінального права.

Задача 2

Громадяни Ващенко та Левченко вчинили розбій. Раніше Левченко вже вчиняв хуліганські дії. Злочинців було затримано. Дії Ващенка були кваліфіковані як розбій, вчинений за попередньою змовою групою осіб (ч. 2 ст. 187 КК України), а дії Левченка як хуліганство (ч. 1 ст. 296 КК України) та розбій, вчинений за попередньою змовою групою осіб (ч. 2 ст. 187 КК). За

яким принципом кримінального права осіб було притягнуто до відповідальності?

Теми для підготовки презентацій та есе

1. Принцип гуманізму та його реалізація в Україні.
2. Принцип економії кримінальної репресії.
3. Принцип справедливості та форми його вираження.

Тема 2. Поняття та структура закону України про кримінальну відповідальність

План

1. Поняття закону про кримінальну відповідальність.
2. Структура закону про кримінальну відповідальність.
3. Чинність закону про кримінальну відповідальність у часі.
4. Чинність закону про кримінальну відповідальність у просторі.
5. Тлумачення закону про кримінальну відповідальність.

Задача 1

Наведіть два положення кримінально-правового характеру:

- а) Конституції України;

- б) міжнародних договорів;
- в) рішень Конституційного Суду України;
- г) Цивільного кодексу;
- г) Кодексу законів про працю України.

Задача 2

Голова Миргородського районного суду Полтавської області, Климчук, постановляючи вирок у кримінальному провадженні з обвинувачення Горіна в умисному знищенні чужого майна (ч. 5 ст. 185 КК України), мотивував його з посиланням на рекомендації, подані в науково-практичному коментарі до КК України. Крім того, він зазначив у цьому вирокі, що зазначене в науково-практичному коментарі до КК України тлумачення поняття «великий розмір», вжитого у ч. 5 ст. 185 КК України, є обов'язковим для використання всіма суддями Миргородського районного суду Полтавської області. Який вид тлумачення закону про кримінальну відповідальність здійснює суддя під час розгляду конкретної справи? Які види тлумачення закону про кримінальну відповідальність за суб'єктом є обов'язковими?

Задача 3

Марченко та Іванов поверталися пароплавом, що був приписаний до порта Миколаєва (Україна), із Стамбула (Туреччина) до Барселони (Іспанія). Після розпиття спиртних напоїв із сусідами по каюті Продаєм та Кушніром, між Марченком та Івановим виникла сварка, яка переросла в бійку. Під час бійки Іванов

ножем вбив Марченка. Коли пароплав причалив до порта Херсона, Іванов поклав цей ніж у кишеню Продая, який перебував у стані сильного сп'яніння і спав. За законом якої держави повинен відповідати Іванов?

Задача 4

Чередниченко, громадянин України, поїхавши до Хорватії, вчинив там необережне вбивство. Оскільки в Хорватії не встигли притягнути Чередниченка до кримінальної відповідальності, правоохоронні органи Хорватії звернулися до України з проханням видати Чередниченка для притягнення до відповідальності.

Як необхідно вирішити справу?

Задача 5

Назвіть такі статті КК України:

- 1) дві статті Особливої частини КК України з простою диспозицією;
- 2) дві статті Особливої частини КК України з описовою диспозицією;
- 3) дві статті Особливої частини КК України з бланкетною диспозицією;
- 4) дві статті Особливої частини КК України з відсильною диспозицією;
- 5) дві статті Особливої частини КК України зі змішаною (комбінованою) диспозицією;
- 6) дві статті Особливої частини КК України з відносно визначеною санкцією, в якій зазначена лише верхня межа покарання;

7) дві статті Особливої частини КК України з відносно визначеною санкцією, в якій зазначені верхня та нижня межі покарання;

8) дві статті Особливої частини КК України з альтернативною санкцією;

9) дві статті Особливої частини КК України з альтернативною санкцією, в якій зазначені відносно-визначений та абсолютно-визначений види покарання;

10) дві статті Особливої частини КК України з альтернативною санкцією, в якій зазначені два або більше відносно-визначених видів покарання.

Теми для підготовки презентацій та есе

1. Правові наслідки засудження особи за межами України

2. Видача особи, яку звинувачують у вчиненні кримінального правопорушення.

3. Видача особи, яку засуджено за вчинення кримінального правопорушення.

Тема 3. Вчення про кримінальне правопорушення та його склад

План

1. Поняття та ознаки кримінального правопорушення.

2. Види кримінальних правопорушень.

3. Поняття малозначності діяння – об’єктивна та суб’єктивна складова.
4. Поняття кримінальної відповідальності.
5. Підстави кримінальної відповідальності.
6. Поняття складу кримінального правопорушення, його елементи та ознаки.

Задача 1

Арканов, дізнавшись, що в касі заводу після виплати заробітної плати залишилася значна сума грошей, вирішив їх викрасти. Заховавшись у бібліотеці й дочекавшись, коли всі робітники пішли додому, він увііз до каси, зламав сейф. Знайшовши там лише 200 грн, він схопив гроші та хутко зник. Як з’ясувалося пізніше, основні гроші були сховані в іншому місці. Чи є підстава визнати вчинене Арканова діяння малозначним і застосувати до нього ч. 2 ст. 11 КК України? Якщо ні, то чому? Які обов’язкові умови застосування ч. 2 ст. 11 КК України?

Задача 2

Медсестра лікарні Ярова пожаліла безнадійно хвору на тяжку хворобу Макаренко та на її прохання ввела їй в організм препарат, здатний викликати смерть, щоб Ярова не зазнавала зайвих страждань. Від зробленої ін’єкції Макаренко померла. Чи можливо визнати дії Ярової кримінально-протиправними?

Задача 3

Воронов, будучи слюсарем станції Абдулино, під час огляду потяга зірвав пломбу з товарного вагона й проник до нього з метою крадіжки. Він встигнув узяти 27 блоків цигарок, але побачивши складача потягів Саричева, який наближався до вагона, Воронов вистрибнув із вагона й намагався зникнути, але був затриманий. Суд кримінальне провадження стосовно Воронова, звинувачуваного у крадіжці, закритий на підставі ч. 2 ст. 11 КК України. Чи правильне рішення суду?

Задача 4

Пятаченко, перебуваючи в стані сп'яніння, вирішив покінчити життя самогубством. Для досягнення цієї мети він викрав пустий автобус і на значній швидкості спрямував його на товсте дерево. Внаслідок цього Пятаченко дістав тяжке тілесне ушкодження, пошкодив автобус, заподіявши автопідприємству значні матеріальні збитки. Чи є дії Пятаченка кримінально-протиправними?

Задача 5

Клімов, будучи в нетверезому стані, зустрів подружню пару Кондратьєвих, які поверталися додому. Клімов почав ображати їх, а коли його попросили відійти, складеним ножем наніс удар Кондратьєву в нижню частину живота. Через півгодини Кондратьєва було доставлено до лікарні, де під час операції він помер. Судово-медичною експертизою було

встановлено, що внаслідок поранення, нанесеному потерпілому Клімовим, була пошкоджена передня стінка шлунка, а смерть настала від закриття дихальних шляхів блювотними масами. Сильне виділення блювотних мас було спричинене:

а) станом сп'яніння, в якому перебував Кондратьєв перед пораненням;

б) подразненням слизової оболонки шлунка внаслідок поранення;

в) впливом наркозу, під яким проходила операція.

Дайте характеристику об'єктивної сторони складу кримінального правопорушення.

Задача 6

Іванцов, директор рудника, та Петренко, директор копальневого рудоуправління, знаючи, що роботи на руднику через погодні умови можна проводити до половини листопада, з метою перевиконання плану добування руди продовжили їх до 1 грудня. Коли 1 грудня робота була закінчена і робітники спускалися з рудника, під сніжний обвал потрапили 29 осіб, з них 8 одержали тілесні ушкодження. Чи є причинний зв'язок між діями Іванцова та Петренка та наслідками, що сталися?

Тема дискусії: Суспільна небезпечність

Кримінальне правопорушення, як і будь-яке інше правопорушення, є вчинком людини. Саме тому йому притаманні всі ті об'єктивні та суб'єктивні особливості, що характеризують поведінку людини: фізичні властивості – той чи інший рух або утримання від нього, використання фізичних, хімічних, біологічних та інших закономірностей навколишнього світу; психологічні властивості – прояв свідомості та волі, певна мотивація поведінки, її цілеспрямованість. Але на відміну від інших вчинків людини злочин за своєю соціальною сутністю є посяганням на ті відносини, що склалися в суспільстві, відображають його найбільш важливі інтереси, внаслідок чого охороняються законом про кримінальну відповідальність.

Згідно зі статтею 11 Кримінального кодексу України кримінальним правопорушенням є передбачене Кримінальним кодексом суспільне небезпечне винне діяння (дія або бездіяльність), вчинене суб'єктом кримінального правопорушення.

Аналіз поняття кримінального правопорушення показує, що саме його суспільна небезпечність, її ступінь розкривають сутність кримінального правопорушення як виду правопорушення, суспільна небезпечність є тим критерієм, що повинен бути покладений в основу відмежування кримінального правопорушення від інших правопорушень. Проте щодо питання, яким чином вона виконує цю

розмежувальну функцію, серед науковців немає єдності.

Шановні студенти, на вашу думку, за якими ознаками необхідно розмежовувати кримінальне правопорушення від інших видів правопорушень (адміністративних, дисциплінарних, цивільно-правових) і чи є суспільна небезпечність основним критерієм такого розмежування.

Теми рефератів

1. Елементи та ознаки складу кримінального правопорушення.
2. Види складів кримінального правопорушення.
3. Факультативні ознаки складу кримінального правопорушення.

Тема 4. Об'єкт кримінального правопорушення

План

1. Структура об'єкта кримінального правопорушення.
2. Визначення предмета кримінального правопорушення.
3. Ознаки предмета кримінального правопорушення.
4. Поняття потерпілого від кримінального правопорушення.

5. Ознаки потерпілого від кримінального правопорушення.

Задача 1

15-річний Мамчур дуже хотів одержати на день народження планшет. Проте після того, як на 16-річчя батьки не подарували йому планшет, він вночі проник у квартиру свого однокласника Федченка та викрав у нього планшет. Що є об'єктом і предметом цього кримінального правопорушення?

Задача 2

Хитрий у нічний час, погрожуючи вбивством, відібрав у громадянки Батраченко її хутряну шапку та золоті вироби (обручку та сережки). На підтвердження погрози він під час скоєння кримінального правопорушення тримав у руці пістолет, тобто вчинив розбійний напад. Назвіть об'єкт цього кримінального правопорушення.

Задача 3

Кумченко, працюючи на автотранспортувачі, порушуючи інструкцію з техніки безпеки, навантажив і почав перевозити по території меблевої фабрики вантаж, частина якого впала на одного з учнів професійно-технічного училища, які були на фабриці на екскурсії, заподіявши йому легкі тілесні ушкодження. Визначте об'єкт вчиненого Кумченко кримінального правопорушення.

Задача 4

Ознайомтеся зі складом кримінальних правопорушень, передбачених статтями 185, 186, 187 та 189 КК України та визначте об'єкт кожного з них. Які з цих кримінальних правопорушень посягають на два об'єкти? Класифікуйте їх відповідно до класифікації об'єктів по горизонталі.

Задача 5

Офіціант кафе «Марта» Козак під час робочого дня виготовив копію ключів від дверей каси. В кінці робочого дня він сховався в коморі та дочекавшись поки всі пішли, проник у приміщення каси, відімкнув сейф і забрав суму грошей розміром 6 987 гривень. Після чого зник із місця злочину. Що таке засіб скоєння злочину? Визначте відмінність засобу вчинення злочину від предмета. Встановіть об'єкт, предмет і засоби складу злочину, який вбачається в діях Козака.

Задача 6

Банченко, перебуваючи в стані алкогольного сп'яніння, проник у кімнату гуртожитку, де проживала Карасьова, де з застосуванням фізичного насильства мав із нею статевий акт, заподіявши їй тілесні ушкодження середньої тяжкості. Ознайомтеся зі статтею 152 КК України. Що є об'єктом цього складу злочину? Визначте основний безпосередній та додатковий факультативний об'єкти складу злочину, вчиненого Банченком.

Теми рефератів

1. Основні теорії об'єкта кримінального правопорушення.
2. Структура суспільних відносин як об'єкта кримінального правопорушення.
3. Відмежування поняття «предмета суспільних відносин» від поняття «предмета кримінального правопорушення».
4. Розмежування предмета та потерпілого від кримінального правопорушення.
5. Класифікація об'єктів кримінального правопорушення.

Тема 5. Об'єктивна сторона кримінального правопорушення

План

1. Поняття об'єктивної сторони складу кримінального правопорушення?
2. Форми діяння як ознаки об'єктивної сторони складу кримінального правопорушення.
3. Умови кримінальної відповідальності за бездіяльність.
4. Обов'язкові ознаки об'єктивної сторони складу кримінального правопорушення.
5. Види наслідків суспільно небезпечного діяння як ознаки об'єктивної сторони складу кримінального правопорушення.

6. Поняття та види причинного зв'язку між суспільно небезпечним діянням і суспільно небезпечними наслідками.

Задача 1

Данченко раптово напав на сторожа Кропивницького, зв'язав його, а потім пограбував склад, який той охороняв. Як було встановлено пізніше, Кропивницький розв'язати себе не міг, адже його руки та ноги були міцно зв'язані мотузкою. Чи є об'єктивна сторона кримінального правопорушення в поведінці Кропивницького? Відповідь обґрунтуйте.

Задача 2

Смірнов запросив до своєї квартири Белову, де став її обнімати та цілувати, пропонувати вступити з ним в статеві стосунки. Вона через сором'язливість попрохала Смірнова не робити цього, але він поклав її на ліжко і мав з нею статевий акт. Водночас Смірнов не погрожував Беловій та не бив її. Наступного разу Смірнов знову запросив Белову до своєї квартири, де також запропонував вступити з ним в статеві стосунки, але Белова йому категорично відмовила. Тоді Смірнов сказав, що одружиться з нею і Белова погодилася вступити з ним в статевий зв'язок. Після статевого акту Смірнов повідомив Беловій, що одружуватися з нею не буде, він обдурих її з метою вступити з нею в статеві стосунки. Белова образилася на Смірнова та написала заяву до правоохоронних органів про її зґвалтування

Смірновим. Вирішить питання про відповідальність Смірнова.

Задача 3

Іванов мав неприємні стосунки з Сидоренко та вирішив йому помститися. З цією метою він уночі, підійшов до автомобіля, якій належав Сидоренку та відімкнувши раніше заготовленою відмичкою, завів його та незаконно заволодів. Після цього Іванов декілька годин катався по місту на автомобілі Сидоренка, а як закінчився бензин, він залишив його на зупинці. Вирішить питання про відповідальність Іванова.

Задача 4

Громов, порушуючи правила безпеки дорожнього руху, перевищив швидкість, на повороті не впорався з керуванням, виїхав на тротуар і вчинив наїзд на пішохода Серова, спричинив йому тяжкі тілесні ушкодження. Після цієї події Громов поїхав далі. По дорозі він розлютився на пішоходів, які перетинали проїзну частину в невстановленому місці. З метою помститися всім пішоходам, Громов вчинив наїзд на пішохода Зуброва, який переходив дорогу в невстановленому місці. Від одержаних поранень Зубров помер на місці пригоди. Вирішить питання про відповідальність Громова.

Задача 5

Гуртовий, Маркін і Кротов вирішили вчиняти напади на громадян та грабувати їх. З метою залякування потерпілих і полегшення вчинення кримінального правопорушення вони придбали газово-дробовий пістолет, яким погрожували потерпілим під час кожного нападу. Одного разу під час вчинення нападу на Скорика, Гуртовий вистрелив йому в обличчя, цим спричинив тяжкі тілесні ушкодження. Через деякий час Гуртовий, Маркін і Кротов були затримані працівниками поліції та притягнуті до відповідальності за ч. 4 ст. 187 КК України. Чи правильно були притягнуті до відповідальності Гуртовий, Маркін і Кротов? Відповідь обґрунтуйте. Якщо так, то охарактеризуйте ознаки об'єктивної сторони вчиненого ними кримінального правопорушення.

Задача 6

Сторож магазину Яровий повертався додому з зарядженою рушницею. Проходячи повз двір Покотило, він почув крик жінки, а підійшовши ближче, побачив, що п'яний Мельник намагається побити Покотило. Щоб не допустити цього, Яровий вирішив вистрілити вгору. Мельник, побачивши Ярового, кинувся до нього й несподівано ударив його ногою в живіт. Від удару Яровий упав на землю, мимоволі натиснувши на спусковий гачок рушниці. Стався постріл, яким Мельника було вбито. Вирішіть питання про відповідальність Ярового.

Теми для підготовки презентацій та есе

1. Спосіб вчинення кримінального правопорушення.
2. Місце вчинення кримінального правопорушення.
3. Час вчинення кримінального правопорушення?
4. Обстановка вчинення кримінального правопорушення.
5. Засоби та знаряддя вчинення кримінального правопорушення.

Тема 6. Суб'єкт кримінального правопорушення

План

1. Поняття та ознаки суб'єкта кримінального правопорушення.
2. Поняття неосудності та її критерії.
3. Поняття обмеженої осудності та її критерії.
4. Вік і його вплив на кримінальну відповідальність.

Задача 1

У день свого 14-го дня народження Ласточкін, святкуючи разом із друзями у кафе, хизувався, що зможе проникнути в комп'ютерний кабінет школи й викрасти ноутбук. Цього самого вечора Ласточкін

здійснив задумане. Чи буде він нести кримінальну відповідальність?

Задача 2

Сокуренка було притягнуто до кримінальної відповідальності за зґвалтування Ромашко. Проте після вчинення кримінального правопорушення він захворів на психічну хворобу. За висновком судово-психіатричної експертизи суд звільнив Сокуренка від кримінальної відповідальності за вчинене кримінальне правопорушення та застосував до нього примусові заходи медичного характеру в психіатричній лікарні з суворим наглядом. Ознайомтеся з диспозицією ст. 19 КК України та визначте, чи правильне рішення прийняв суд? Чи можливо притягнути Сокуренка до відбування покарання після його одужання?

Задача 3

Близько 23 години 25 лютого 2021 року Романов спричинив тяжке тілесне ушкодження Федорову, який через 2 дні помер у лікарні. Слідством було встановлено, що Романов народився 16 лютого 2007 р. о 23 год 15 хв. Чи може Романов підлягати кримінальній відповідальності? З якого віку фізична особа є суб'єктом кримінального правопорушення?

Задача 4

Шаповаленка було засуджено до п'яти років позбавлення волі за вчинення крадіжки, поєднаної з проникненням у житло потерпілого. Відбувши два

роки покарання, він захворів на психічне захворювання, внаслідок цього не зміг далі відбувати покарання, а тому був направлений до психіатричної лікарні на лікування. Пробувши 2 роки в психіатричній лікарні, Шаповаленко вилікувався і був направлений для відбування невідбутої частини покарання. Ознайомтеся з ст. 19 та 84 КК України. Чи правильне рішення прийняв суд?

Задача 5

У кафе громадянин Пятаченко влаштував сварку зі своїм сусідом по столу, наніс йому образу, потім вдарив стільцем. Після цього Пятаченко перевернув стійку буфету й перекинув декілька столиків. Під час наближення працівників державної служби охорони він намагався зникнути, але був затриманий. Доставлений до відділу поліції Пятаченко заявив, що був п'яний і нічого не пам'ятає. Медичним оглядом встановлено, що Пятаченко перебував у стані сильного алкогольного сп'яніння. Як за діючим законодавством вирішується питання про відповідальність за кримінальне правопорушення, вчинене у стані сильного алкогольного сп'яніння? Чи унеможливорює стан сильного алкогольного сп'яніння осудність особи? Як обґрунтовується в теорії кримінального права відповідальність за кримінальні правопорушення, вчинені в стані фізіологічного сп'яніння? Чи підлягає кримінальній відповідальності Пятаченко?

Задача 6

Овчиников систематично пиячив та ображав дружину, вкотре прийшов додому п'яним, почав її ображати, вдарив у голову. Через систематичне знущання чоловіка в Овчиникової виник стан сильного душевного хвилювання й вона вдарила його в груди ножем, яким у цей момент чистила картоплю. Ніж ушкодив артерію, чоловік помер. Овчиникову засуджено за умисне вбивство, вчинене в стані сильного душевного хвилювання. Адвокат оскаржив вирок, вважаючи, що кримінальне правопорушення вчинене в стані неосудності. Чи підлягає апеляція задоволенню?

Задача 7

Конюх Нечипоренко, будучи п'яним, закурив у стайні фермерського господарства, де було сіно. Від кинутого ним сірника виникла пожежа, під час якої загинуло п'ятеро племінних коней і згоріла стайня. Сам Нечипоренко, намагаючись загасити стайню, дістав опіки. Чи є він суб'єктом кримінального правопорушення?

Теми рефератів

1. Дійсність процесуальної характеристики спеціального суб'єкта кримінального правопорушення.
2. Відповідальність за кримінальне правопорушення вчинення в стані алкогольного

наркотичного сп'яніння чи дії одурманювальних речовин.

Тема 7. Суб'єктивна сторона кримінального правопорушення

План

1. Суб'єктивна сторона кримінального правопорушення?
2. Форми та види вини.
3. Умисел та його види.
4. Необережність та її види?
5. Обов'язкові та факультативні ознаки суб'єктивної сторони складу кримінального правопорушення.
6. Мотив кримінального правопорушення та його види.
7. Мета кримінального правопорушення.

Задача 1

Лікар-гінеколог Черевко робила аборти вдома. Під час проведення одного з абортів у вагітної почалася кровотеча та ускладнення. Черевко вчасно не викликала швидку допомогу, внаслідок чого жінка померла. Визначте форму провини Черевко щодо проведення абортів й настання смерті потерпілої.

Задача 2

Із ревнощів Левченко побив свою дружину. Це призвело до переривання тримісячної вагітності. Проте, що дружина вагітна Левченко не знав. Розлад здоров'я жінки становив 15 днів. Кваліфікуйте дії Левченка та визначте форму його вини.

Задача 3

Касир магазину Дудченко їхала в кабіні вантажної автомашини до міста, маючи в портфелі 10 000 грн, які потрібно було здати до банку. По дорозі в автомашини лопнула шина й водій почав її ремонтувати, а Дудченко, вийшовши з машини, сіла на траву на узбіччі дороги. Після того, як машина була відремонтована, Дудченко поїхала далі. Від'їхавши від місця ремонту близько 10 км, вона згадала, що забула в траві портфель із грошима магазину. Повернувшись до місця ремонту машини, Дудченко портфеля не виявила. У якій формі виразилася вина Дудченко?

Задача 4

Озброєний обрізом мисливської рушниць Журін, з метою викрадення відеоапаратури, проник до будинку обласної телерадіокомпанії. Під погрозою вбивства зв'язав сторожа, засунувши йому в рот великий кляп. Кляп перекрив дихальні шляхи і сторож помер. Визначте форму вини у вчинених Журіним кримінальних правопорушеннях.

Задача 5

Панченко народила дівчинку, але не бажаючи займатися її вихованням, через кілька днів, вирішила вбити дитину. Саме тоді, коли її чоловік пішов на роботу, Панченко взяла доньку, зайшла до сараю, взяла за ноги та стала бити головою об стіни. Коли переконалася, що дитина мертва, закопала тіло на городі. Судово-медична експертиза встановила, що дитина під час побоїв не вмерла. Причина смерті – асфіксія. Тілесні ушкодження, що були заподіяні, належать до середньої тяжкості тілесних ушкоджень. Кваліфікуйте дії Панченко. Визначте її форму вини.

Задача 6

Костюченко в робочий час прийшов у цех до своєї майбутньої дружини Свиридової. Побачивши, що вона перебуває на містку, змонтованому навколо ємкості зі смолою, що кипить, вирішив налякати її. З цією метою він непомітно підійшов до драбини, піднявся на гору, обхопив дівчину за талію та нахилив її над ємкістю. У цей момент під ногою в нього виявився якийсь круглий предмет. Костюченко несподівано послизнувся та випустив із рук Свиридову. Дівчина впала в ємкість. Врятувати її не вдалося. Слідством встановлено, що причин для сварки в Костюченка та Свиридової не було, що вони любили один одного й подали заяву для реєстрації шлюбу. Смерть Свиридової Костюченко дуже переживав. Чи винен Костюченко в тому, що трапилося? Якщо так, то яка форма його вини?

Задача 7

Робітник Михайлов виконував роботи, що належали до вогнебезпечних. На порушення інструкції з техніки безпеки майстер Шльомін не забезпечив його спецодягом. Під час роботи від іскри в Михайлова зайнявся одяг і він дістав опіки. Перебуваючи в лікарні, Михайлов захворів на пневмонію й помер. Чи є дії Шльоміна кримінально протиправними? Визначте його форму вини.

Теми рефератів

1. Випадок (казус).
2. Емоційний стан.
3. Помилка в кримінальному праві та її види.

Тема 8. Стадії вчинення умисного кримінального правопорушення

План

1. Стадії вчинення кримінального правопорушення.
2. Готування до кримінального правопорушення.
3. Замах на кримінальне правопорушення.
4. Види замаху.
5. Добровільна відмова від доведення кримінального правопорушення до кінця.

Задача 1

Рибалко цікавився хімією та зброєю. Ознайомившись із методами виготовлення простих вибухівок, Рибалко через своїх рідних і знайомих придбав усі необхідні йому речовини для виготовлення вибухового пристрою, але не зміг реалізувати свій намір, бо був затриманий працівниками правоохоронних органів. Визначте стадію вчинення кримінального правопорушення. Кваліфікуйте дії Рибалко.

Задача 2

Демченко працював фрезерувальником на заводі «Промінвест». У зв'язку з тим, що впродовж семи місяців завод ніяких замовлень не виконував, і робітникам заробітну плату не виплачували, Демченко виготовив два пістолети, продав їх, отримавши за кожний пістолет по 850 доларів США, після цього став виготовляти деталі до двох пістолетів. Визначте стадії вчинення кримінальних правопорушень. Кваліфікуйте дії Демченка.

Задача 3

Романенко о 23 год повертався з нічного клубу додому. На стоянці транспортних засобів, розташованій біля будинку № 177 авіаційного містечка, він побачив автомобіль ВАЗ 2109 і вирішив на ньому покататися. Романенко підійшов до автомобіля, вставив у дверний замок викрутку, пошкодив його, відкрив двері, завів автомобіль, доїхав

до свого села, де й залишив викрадений автомобіль. Визначте стадію вчиненого кримінального правопорушення. Кваліфікуйте дії Романенка.

Задача 4

Клименко мав намір помститися Варениченко, тому приїхав у відпустку з табельною зброєю (пістолетом), вистрелив із неї у Варениченка заподіявши останньому тяжкі тілесні ушкодження, але намір на вбивство до кінця не довів, тому що усвідомив аморальність свого вчинку та вирішив залишити Варениченка живим. Визначте стадію вчинення кримінального правопорушення. Кваліфікуйте дії Клименко.

Задача 5

Брати Парамонови та Жуковський із метою одержання суми грошей розміром 5 млн \$ США взяли в заручники автобус із дітьми, який прямував на екскурсію до міста Ужгород. Залишивши в автобусі бомбу, злочинці не випускали нікого з автобусу, вимагали впродовж 10 годин принести їм гроші, а також надати літак із пілотом, для того щоб вони змогли втекти. Проте в зазначений час вимоги злочинців не були виконані, рознервувавшись Володимир Парамонов привів у дію бомбу. Та вибуху не відбулося через несправність механізму. Злочинців було затримано на місці. Чи є в діях злочинців закінчений склад кримінального правопорушення, передбаченого ст. 147 КК України? Ознайомтеся з

статтею 258 КК України. Як необхідно кваліфікувати дії Парамонових і Жуковського?

Задача 6

Антоненко та Халецький вирішили обікрати ощадбанк, який розміщувався на першому поверсі будинку, зайнятого під готель. Із цією метою вони зняли номер, що розміщений над ощадбанком, і підготували інструменти, необхідні для проламування підлоги. Проте свій намір Антоненко та Халецький не змогли здійснити, оскільки тієї самої ночі, коли вони збиралися скоїти крадіжку, були затримані поліцією, яка розшукувала їх за інші кримінальні правопорушення. Кваліфікуйте дії Антоненка та Халецького. Відповідь обґрунтуйте.

Варіант 2. Антоненко та Халецький були затримані, коли проломили підлогу й проникли в ощадбанк.

Варіант 3. Вночі Антоненко та Халецький через проломлену підлогу проникли в приміщення ощадбанку й зламали неспалиму шафу, проте грошей там не виявилось, оскільки вони зберігалися в спеціальній кімнаті-сейфі.

Тема дискусії: Стадія попередньої кримінально-протиправної діяльності

Згідно зі статтею 68 КК України під час призначення покарання за незакінчене кримінальне правопорушення суд враховує ступінь тяжкості

вчиненого особою діяння, ступінь здійснення кримінально-протиправного наміру та причини, внаслідок яких кримінальне правопорушення не було доведено до кінця.

За вчинення готування до кримінального правопорушення строк або розмір покарання не може перевищувати половини максимального строку або розміру найбільш суворого виду покарання, передбаченого санкцією статті (санкцією частини статті) Особливої частини цього Кодексу.

За вчинення замаху на кримінальне правопорушення строк або розмір покарання не може перевищувати двох третин максимального строку або розміру найбільш суворого виду покарання, передбаченого санкцією статті (санкцією частини статті) Особливої частини цього Кодексу.

Тобто стадія вчинення кримінального правопорушення безпосередньо впливає на розмір покарання, яке призначає суд.

Шановні студенти, як ви вважаєте, чи можна вважати незакінчене кримінальне правопорушення як обставину, яка пом'якшує покарання?

Теми для підготовки презентацій та есе

1. Момент закінчення кримінальних правопорушень із матеріальним, формальним та усіченим складом.
2. Незакінчене кримінальне правопорушення та його види.

3. Дійове каяття: його поняття, ознаки, правові наслідки та відмінність від добровільної відмови.

Тема 9. Співучасть у кримінальному правопорушенні

План

1. Поняття «Співучасть у кримінальному правопорушенні».
2. Види співучасті.
3. Відповідальність співучасників.
4. Екссес виконавця.
5. Кримінально-правова характеристика форм співучасті.

Задача 1

Демченко, Овсієнко та Рибка, маючи намір викрасти телевізор «Sony», через вікно залізли до квартири знайомого їм Проценка. Коли вони вже виходили з квартири, то зустрілися на порозі з 70-річною бабусею Проценка. Овсієнко з силою вдарив жінку, вона впала, вдарилася головою об перила та померла. Кваліфікуйте дії Овсієнка, Демченка та Рибки.

Задача 2

Зінченко домовився з громадянином Болгарії Перовим про збут в Україні підроблених грошей. Він

отримав від Перова 40 тис. фальшивих гривень і почав шукати збувачів грошей. Так він видав громадянам Калініченко, Вінниченко, Білоусу та Омельченко під відсоткову реалізацію по 10 тис. кожному. Під час збуту фальшивих купюр Білоус був затриманий співробітниками поліції. Дайте юридичне оцінювання вчиненій учасниками події.

Задача 3

Ляцова товаришувала з Федоровою й дуже заздрила їй, тому що батько Федорової працював у великій фірмі, тому вона мала багато модних речей. Ляцова розповіла раніше судимому Уварову про те, що в квартирі Федорової багато цінних речей і техніки. Ляцова разом з Уваровим підійшли до квартири Федорової, Ляцова натиснула дзвінок, а Уваров сховався. Коли Федорова відчинила двері, Уваров заскочив до квартири, а Ляцова пішла геть. Уваров вдарив Федорову по голові, потім, долаючи опір згвалтував її та, взявши з квартири гроші й цінні речі, зник. Федорова від значної втрати крові померла через годину. Чи може в цьому разі йтися про ексцес виконавця?

Задача 4

Іванов організував озброєну групу в складі п'яти осіб. Упродовж півроку вони нападали на інкасаторські машини. Допомігав їм в одержанні інформації про рух автомобілів працівник патрульної поліції. Переховував злочинців Ганько, який раніше був засуджений за

недонесення про пограбування. Кваліфікуйте дії кожного з учасників злочинної діяльності. Дайте правову оцінку ситуації. Визначте форми співучасті.

Задача 5

Громадянин Климов знайшов посвідчення працівника поліції. Представившись працівником поліції він разом із Пятаченком та Вакулою увійшов до оселі підприємця Дудченка й почав вимагати повернути державі, начебто вкрадені останнім грошові кошти. Після отримання грошей вони побили Дудченка (заподіявши тяжкі тілесні ушкодження) та забрали ще й телевізор. Кваліфікуйте дії всіх осіб.

Задача 6

15-річний Захаров і 13-річний Горбов вирішили обікрасти квартиру, в якій проживав Петренко. З цією метою вони, перебуваючи в приміщенні класу школи, викрали з портфеля його малолітнього сина Олексія ключі від квартири. Наступного дня Захаров і Горбов за допомогою викрадених ключів проникли до квартири Петренка, звідки викрали майно на суму 9 500 грн. Вирішіть питання про відповідальність Захарова та Горбова й кваліфікуйте їх дії.

Задача 7

Охоронці автостоянки «Світанок» громадяни Немченко та Волошин під час нічних чергувань зливали з паливних баків автомобілів невелику кількість бензину – 2–3 літри з кожного. Отриманий

таким способом бензин продавали та використовували для власних потреб. Визначте форму співучасті.

Тема дискусії: Спільна участь у вчиненні кримінального правопорушення

Для правильного застосування норм КК України про співучасть необхідно, передусім, засвоїти його поняття. У статті 26 КК України говориться, що **співучастью** в кримінальному правопорушенні визнається умисна спільна участь декількох суб'єктів кримінального правопорушення у вчиненні умисного кримінального правопорушення. Тобто співучасть – це об'єднання, коли кілька осіб вчиняють кримінальне правопорушення спільно та умисно.

Об'єктивні ознаки співучасті виражені в законі словами – кримінальне правопорушення, вчинене декількома (двома або більше) суб'єктами кримінального правопорушення спільно.

Суб'єктивні ознаки – вказівкою, що співучасть – це умисна спільна участь у вчиненні умисного кримінального правопорушення, тобто кожен співучасник повинен бути поінформований про кримінальні протиправні наміри, кримінальні протиправні дії виконавця. Вимога такої поінформованості – найважливіша ознака співучасті.

Шановні студенти, як ви вважаєте, чи повинен притягуватися до кримінальної відповідальності організатор вчинення кримінального правопорушення, якщо виконавець не вчинив кримінального правопорушення, а

добровільно та остаточно відмовився від його вчинення?

Теми для підготовки презентацій та есе

1. Поняття посередньої винності.
2. Особливості відповідальності за співучасть у кримінальних правопорушеннях зі спеціальним суб'єктом.
3. Відповідальність за провокацію кримінального правопорушення.
4. Невдале підбурювання та пособництво.
5. Причетність до кримінального правопорушення, її поняття та види. Відмежування причетності від співучасті.

Тема 10. Повторність, сукупність і рецидив кримінальних правопорушень

План

1. Поняття повторності кримінальних правопорушень.
2. Поняття сукупності кримінальних правопорушень.
3. Поняття рецидиву кримінальних правопорушень.
4. Одиначне кримінальне правопорушення.

Задача 1

Бондар повідомила Петрову, з яким підтримувала інтимні стосунки, що вагітна, та висунула вимогу одружитися. На підтвердження своїх слів вона показала медичні документи з жіночої консультації. Петров, щоб уникнути одруження, вночі задушив Бондар. Судово-медична експертиза з'ясувала, що Бондар вагітною не була. Кваліфікуйте дії Петрова.

Задача 2

Романенко після дискотеки згвалтував 19-річну Олешко. Наступного дня він скоїв згвалтування 17-річної Ватрушко. Кваліфікуйте дії Романенка.

Задача 3

Яровий подав у страхову компанію документи, котрі сам підробив. На підставі цих документів йому було виплачено страхову компенсацію. Потім з'ясувалося, що в документах факт виробничої травми був фальсифікований. Яровий отримав 15 000 грн. Кваліфікуйте дії Ярового.

Задача 4

Кропивницький із метою крадіжки проник до чужої квартири. Коли він почав складати викрадене у валізу, то випадково побачив заряджений револьвер. Згодом з'ясувалося, що власник квартири зберігав його незаконно. Кваліфікуйте дії Кропивницького.

Задача 5

Громадянин Лисенко, раніше засуджений за крадіжку майна, на шлях виправлення не став. З метою заволодіння майном він скоїв розбійний напад на громадянку Бублик. Визначте вид рецидиву в діях Лисенка. Які види рецидиву ви знаєте?

Задача 6

Прохоров, працюючи на радіозаводі «Маяк» і маючи намір викрасти радіоприймач, кожного дня виносив із заводу окрему деталь радіоприймача. Під час крадіжки чергової деталі охоронцем на прохідній заводу в Прохорова було вилучено цю деталь. Скільки кримінальних правопорушень вчинив Прохоров? Як необхідно кваліфікувати його дії? Чи змінилася б кваліфікація, якби Прохоров виносив із заводу вже готові радіоприймачі та продавав їх?

Теми рефератів

1. Соціальна та юридична характеристика повторності, сукупності та рецидиву кримінальних правопорушень.
2. Відмежування сукупності кримінальних правопорушень від одиничного кримінального правопорушення та повторності.
3. Відмежування сукупності кримінальних правопорушень та конкуренції норм.

Тема 11. Обставини, що унеможливають кримінально протиправну діяльність

План

1. Кримінально-правова характеристика обставин, що унеможливають кримінальну протиправність діяння.
2. Правові наслідки перевищення необхідної оборони.
3. Крайня необхідність як обставина, що унеможливорює кримінальну протиправність діяння.
4. Правові наслідки фізичного або психічного примусу до вчинення суспільно-небезпечного діяння.
5. Затримання особи, що вчинила кримінальне правопорушення як обставина, що унеможливорює кримінальну протиправність діяння.
6. Уявна оборона як обставина, що унеможливорює кримінальну протиправність діяння.
7. Виконання спеціального завдання з попередження чи розкриття кримінально протиправної діяльності організованої групи чи злочинної організації як обставина, що унеможливорює кримінальну протиправність діяння.
8. Виконання наказу або розпорядження як обставина, що унеможливорює кримінальну протиправність діяння.
9. Виконання обов'язку щодо захисту Вітчизни, незалежності та територіальної цілісності України як обставина, що унеможливорює кримінальну протиправність діяння.

Задача 1

Головко та Носов, перебуваючи в нетверезому стані, били громадянина Гуралья. Спочатку нанесли два удари кулаком по обличчю, а потім, коли останній упав, ногами стали бити його по голові. Під час чергового удару Гураль намацав рукою металеву пластинку, яка лежала на землі, та кинув її в нападника. Пластинка потрапила в шию Головко, якому було заподіяно легкі тілесні ушкодження. Чи підлягає кримінальній відповідальності Гураль?

Задача 2

Від'їжджаючи у відпустку, Турковський для захисту своєї квартири від злодіїв приладнав біля вхідних дверей своєї квартири заряджений арбалет, який повинен був вистрілити, коли відчинялися двері. У його відсутність лопнула труба парового опалення й начальник ОСББ вирішив відчинити квартиру для ліквідації аварії. Коли слюсар відчинив двері, то арбалет вистрелив та смертельно його травмував. Дайте кримінально-правове оцінювання дій Турковського?

Задача 3

Сташко почув уночі, що хтось ходить по горищу його будинку. Він зарядив рушницю, вийшов на подвір'я та гукнув: «Хто там?». Невідомий зіскочив із горища та сховався за рогом будинку, а потім кинувся на Сташка. Останній вистрелив у нього та вбив. Убитим виявився Сухов, неодноразово раніше

судимий за крадіжки. Чи є дії Сташка правомірними? Відповідь обґрунтуйте.

Задача 4

Альпіністи Струmilін і Рюмін заблукали в горах. Почався буря, це ускладнило орієнтування, і Рюмін звалився в прірву. Він повис на мотузці, яка зв'язувала його зі Струmilіним. Той спробував витягти Рюміна, але не зміг цього зробити й перерізав мотузку, побоюючись, що загине разом із Рюмінім. Останній упав в ущелину та загинув. Чи можна вважати дії Струmilіна вчиненими в стані крайньої необхідності?

Задача 5

Івасін, Іванов і Базба, які відбували покарання за тяжкі злочини, вдерлися до медпункту колонії, де захопили як заручниць двох медсестер. Погрожуючи загостреними металевими штирями, вони поставили вимогу надати їм зброю з набоями та автомобіль. Переговори зі злочинцями нічого не дали, вони почали знущатися над заручницями, заподіявши одній з них тяжке поранення. Тоді за наказом керівника оперативної групи були викликані снайпери, які застосували зброю, внаслідок чого двоє злочинців були вбиті, а третій поранений. Дайте кримінально-правове оцінювання вищенаведеної ситуації.

Задача 6

Коляда та Головань разом розпивали спиртні напої, потім Головань почав ображати Коляду й

декілька разів ударив по обличчю. Коляда відштовхнув нападника і, щоб уникнути бійки пішов геть. Головань наздогнав його і виделкою намагався вцілити в око. Відхилившись від удару, Коляда, під впливом гніву, вдарив Голованя прихопленим із кухні ножем у груди. Від заподіяних ушкоджень останній помер. Було встановлено, що Коляда в момент конфлікту перебував у стані душевного хвилювання й удар ножем наніс із метою свого захисту. Чи підпадають дії Коляди під умови необхідної оборони?

Теми рефератів

1. Поняття бойового імунітету.
2. Відмежування необхідної та уявної оборони.
3. Умови правомірності затримання особи, яка вчинила кримінальне правопорушення.

Тема 12. Звільнення від кримінальної відповідальності

План

1. Звільнення від кримінальної відповідальності в зв'язку з дійовим каяттям.
2. Звільнення від кримінальної відповідальності в зв'язку з примиренням винного з потерпілим.

3. Звільнення від кримінальної відповідальності в зв'язку зі зміною обстановки.

4. Звільнення від кримінальної відповідальності в зв'язку з передачею особи на поруки.

5. Звільнення від кримінальної відповідальності в зв'язку з закінченням строків давності.

Задача 1

Валуєв, який керував приватним підприємством, незаконно отримав державний цільовий кредит, чим заподіяв збиток державі. Боячись відповідальності під час викриття в скоєному, Валуєв добровільно з'явився в правоохоронні органи та повідомив про те, що трапилось, гарантуючи, що через місяць відшкодує завдані збитки державі. Ознайомтеся з ст. 222 КК України. Чи можливе звільнення Валуєва від кримінальної відповідальності в зв'язку з дійовим каяттям?

Задача 2

Лянной прийшов на квартиру своєї колишньої дружини та запропонував знову жити разом. Дружина йому відмовила, після цього виникла сварка. В процесі сварки колишня дружина тяжко образила Лянного. У нього виник стан сильного душевного хвилювання, під час якого він наніс колишній дружині кілька ударів у голову та груди. Цими ударами їй було заподіяно тяжке тілесне ушкодження. Було відкрите кримінальне

провадження. В ході досудового розслідування Лянної щиро покався, помирився з колишньою дружиною, повністю оплатив витрати на її лікування. Чи може бути Лянної звільнений від кримінальної відповідальності? Ознайомтеся зі ст. 122 і 12 КК України.

Варіант 2. Лянної не перебував у стані сильного душевного хвилювання та заподіяв дружині умисні середньої тяжкості ушкодження.

Задача 3

Винаймаючи кімнати в одній квартирі, Гончаренко та Сапун часто сварились, ображали одна одну. Одного разу Гончаренко звинуватила Сапун у крадіжці її костюма. Та у відповідь образила сусідку, а потім кілька разів ударила, спричинивши легке тілесне ушкодження з короткочасним розладом здоров'я. Потерпіла звернулася до поліції, де було відкрито кримінальне провадження за ч. 2 ст. 125 КК України. У період досудового розслідування Сапун придбала для Гончарової дорогі ліки, а також передала їй 8 000 грн за зниклий костюм. У зв'язку з цим між Гончаровою та Сапун відбулося примирення. Чи може Сапун бути звільненою від кримінальної відповідальності?

Варіант 2. Сапун не придбала ліки і не передала гроші, а лише попросила вибачення в потерпілої під час останнього слова підсудної, внаслідок чого в залі судового засідання відбулося примирення між потерпілою та підсудною.

Задача 4

Шофер Романенко внаслідок необережного поводження з бензином, спричинив тяжкі опіки вантажникові Гречову, який працював разом із ним. Сам Роман також постраждав, але доставив Гречова до лікарні, дав свою кров для потерпілого й шкіру для пересадки. Проти нього відкрили кримінальне провадження за заподіяння необережного тяжкого тілесного ушкодження, але в цей час він з автомашиною був відряджений на збирання врожаю, де добре виявив себе і був відзначений премією. Чи є підстави для звільнення Романенко від кримінальної відповідальності?

Задача 5

Мельник займався рукопашним боєм. Близько 21 години вечора Мельник повертався з тренування додому. Йдучи по темному провулку Мельник помітив двох чоловіків, які йшли за ним. Тоді він зупинився, чоловіки підійшли до нього та почали вимагати гроші. Водночас один із них приставив до горла Мельника ножа. Мельник ударив його кулаком в обличчя внаслідок чого останній впав, а потім, забравши ножа, вдарив ним другого чоловіка, спричинивши йому тяжке тілесне ушкодження. Дії Мельника були кваліфіковані як перевищення меж необхідної оборони, в цьому разі можна було б обійтися без ножа. Мельник із цим повністю погодився, а також відшкодував збитки на лікування потерпілого. Ознайомтеся зі ст. 45

КК України. Чи є підстава для звільнення Мельника від кримінальної відповідальності?

Тема дискусії: Правові наслідки вчинення кримінального правопорушення

Логічним наслідком за вчинення особою суспільно небезпечного діяння, яке містить склад кримінального правопорушення є кримінальна відповідальність особи, яка його вчинила. На перший погляд, особа, яка вчинила кримінальне правопорушення, обов'язково повинна бути піддана кримінальній відповідальності, зобов'язана перетерпіти засудження та заходи державного примусу у формі позбавлень особистого, майнового чи іншого характеру. Але кримінальна відповідальність не є єдиним і неминучим наслідком вчиненого кримінального правопорушення.

Якщо цілей кримінальної відповідальності можна досягти не вдаючись до заходів кримінально-репресивного впливу, то у випадках, санкціонованих державою і передбачених законом, може відбутися звільнення від кримінальної відповідальності особи, яка вчинила кримінальне правопорушення.

Одним із видів звільнення від кримінальної відповідальності, передбачений статтею 49 Кримінального кодексу України є звільнення в зв'язку з закінченням строків давності. Тобто особа звільняється від кримінальної відповідальності, якщо з дня вчинення нею кримінального правопорушення й до

дня набрання вироком законної сили минули, установлені законом, строки.

Згідно з ч. 2 ст. 49 КК перебіг давності зупиняється, якщо особа, яка вчинила кримінальне правопорушення, ухилилася від слідства або суду.

Шановні студенти, як ви вважаєте, чи буде зупинено перебіг строків давності, якщо особа, яка вчинила кримінальне правопорушення, змінила своє постійне місце проживання та місце знаходження його невідоме. Органи досудового розслідування вживають заходів щодо розшуку особи, яка підозрюється у вчиненні кримінального правопорушення, але їй про це не відомо.

Теми рефератів

1. Переривання перебігу строків давності: умови та наслідки.
2. Особливості застосування давності під час вчинення особливо тяжкого злочину, за який може бути призначено довічне позбавлення волі.
3. Кримінально протиправні діяння, щодо яких давність не застосовується.

Тема 13. Вчення про покарання та його призначення

План

1. Поняття, ознаки та значення системи покарань за кримінальним законом.
2. Класифікація видів покарань та її критерії.
3. Види покарань.
4. Загальні засади призначення покарання: їх поняття, характеристика та значення.
5. Обставини, що пом'якшують чи обтяжують покарання.

Задача 1

Крамар була засуджена за ч. 1 ст. 185 КК до виправних робіт на строк один рік шість місяців із відрахуванням у дохід держави 20 відсотків заробітку. Через два місяці після початку відбування цього покарання вона самовільно залишила місце роботи, виїхала за межі України і повернулася назад через півроку. Як має бути вирішене питання про відповідальність Крамар?

Задача 2

Під час засудження Філатової за ст. 128 КК України суд врахував, що вона здійснила злочин уперше, перебуває на 5-му місяці вагітності, добровільно відшкодувала потерпілій кошти на лікування. Тому застосував до неї ч. 1 ст. 69 КК України, призначивши їй замість покарання,

зазначеного в санкції ст. 128 КК України, інше, більш м'яке основне покарання – штраф. Чи мав право суд застосувати в такому випадку ст. 69 КК України? Назвіть підстави та порядок застосування ст. 69 КК України.

Задача 3

Вироком суду від 12 липня 2000 р. Антонова засуджено за ч. 2 ст. 140 (крадіжка), ст. 229-6 (незаконні дії з наркотичними засобами без мети збуту) КК 1960 р. із застосуванням ст. 42 (призначення покарання за сукупністю злочинів), 43 (призначення покарання за сукупністю вироків) цього Кодексу на 3 роки 6 місяців позбавлення волі. Антонов на момент засудження був безробітним. Постановою суду від 11 жовтня 2002 р. на підставі ст. 82 КК 2001 р. невідбуту Антоновим частину покарання замінено більш м'якими – виправними роботами строком на 1 рік 1 місяць 8 днів із відбуванням його в районі проживання засудженого в місцях, визначених органами, що відають виконанням цього покарання, та щомісячним відрахуванням у дохід держави 20 % заробітної плати. Чи правильно застосований кримінальний закон у частині призначення покарання у вигляді виправних робіт?

Задача 4

Кравчук, не маючи права на керування транспортними засобами, в нетверезому стані керував мотоциклом. На повороті він не впорався з кермом і

наїхав на залізобетонну опору, що призвело до загибелі пасажира Іщенка. За цей злочин його було засуджено за ч. 2 ст. 286 КК до позбавлення волі строком на п'ять років із позбавленням права керувати транспортними засобами строком на два роки. Вважаючи, що додаткове покарання призначене йому безпідставно, оскільки він і так не мав права на керування транспортними засобами, Кравчук подав апеляцію, в якій просив апеляційний суд прибрати з вироку додаткове покарання. Чи підлягає апеляція задоволенню? Відповідь обґрунтуйте.

Задача 5

Галкін у день свого народження (йому виповнилося 18 років), перебуваючи в стані сп'яніння зґвалтував Саєнко та після того, як вона сказала, що повідомить правоохоронним органам про кримінальне правопорушення, вчинене Галкіним, умисно позбавив її життя. Суд засудив Галкіна до довічного позбавлення волі за вчинення кримінальних правопорушень передбачених ч. 1 ст. 152 та п. 9 ч. 2 ст. 115 КК України. Чи правильне рішення прийняв суд? Відповідь обґрунтуйте.

Задача 6

Федорова була засуджена за ч. 1 ст. 140 КК до обмеження волі строком на два роки з позбавленням права займатися медичною практикою строком на три роки. У своїй апеляції адвокат засудженої просив прибрати з вироку покарання у вигляді позбавлення

права займатися певною діяльністю (медичною практикою), оскільки поряд із обмеженням волі воно передбачене в санкції ч. 1 ст. 140 КК як альтернативне основне покарання і суд не мав права призначати за один злочин обидва покарання одночасно. Чи підлягає апеляція задоволенню? Відповідь обґрунтуйте.

Теми рефератів

1. Призначення покарання за сукупністю кримінальних правопорушень.
2. Призначення покарання за сукупністю вироків.
3. Обчислення строків покарання.

Тема 14. Звільнення від покарання та його відбування. Судимість

План

1. Правова характеристика звільнення від покарання.
2. Правова характеристика від відбування покарання в зв'язку з втратою особою суспільної небезпечності.
3. Правова характеристика звільнення від відбування покарання з випробуванням.
4. Правова характеристика звільнення від відбування покарання в зв'язку з закінченням строків давності виконання обвинувального вироку.

5. Правова характеристика умовно-дострокового звільнення від відбування покарання.

6. Правова характеристика звільнення від відбування покарання вагітних жінок і жінок, які мають дітей до 3 років.

7. Правова характеристика звільнення від відбування покарання за хворобою.

8. Правова характеристика звільнення від відбування покарання в зв'язку з амністією та в зв'язку з помилуванням.

9. Поняття, ознаки та мета судимості.

Задача 1

Гунько був засуджений за ст. 116 КК України до позбавлення волі строком на три роки. Через один рік після початку відбування покарання він захворів на психічну хворобу, що позбавляла його можливості усвідомлювати свої дії. У зв'язку з цим до Гунька застосовані примусові заходи медичного характеру у вигляді госпіталізації до психічного закладу з посиленням наглядом. Через два роки Гунько одужав. Яке рішення щодо Гунько повинен прийняти суд після його одужання?

Задача 2

Гришин, припиняючи спробу Коваля та Мартиненко незаконно заволодіти його автомобілем, пострілами з мисливської рушниці заподіяв обом тяжкі тілесні ушкодження. Було відкрито кримінальне провадження за ст. 124 КК України. На досудовому

слідстві й під час судового розгляду Гришин давав правдиві показання стосовно фактичної сторони вчиненого ним, але вини своєї не визнавав і у вчиненому не розкаювся. Заперечував він і проти звільнення від кримінальної відповідальності з будь-яких підстав, вважаючи, що діяв у межах необхідної оборони. Матеріалами провадження встановлено, що Гришин позитивно характеризується за місцем роботи та проживання, більше 20 років утримує хвору дружину, допомагає батькам похилого віку. Чи може Гришин, у разі його засудження за ст. 124 КК, бути звільнений від покарання на підставі ч. 4 ст. 74 КК?

Задача 3

Худієва було засуджено за ч. 1 ст. 185 КК України до позбавлення волі строком на два роки зі звільненням від відбування покарання з випробуванням. У період іспитового строку стало відомо, що він до винесення вироку вчинив ще дві крадіжки з проникненням у житло. Розглянувши справу, суд засудив Худієва за ці крадіжки за ч. 3 ст. 185 КК України до позбавлення волі строком на п'ять років. Яким чином необхідно вирішувати питання про остаточне покарання Худієва?

Задача 4

Місцевим судом Харитонова засуджено за ч. 5 ст. 27, ч. 5 ст. 190 КК України за пособництво в шахрайстві, вчиненому в особливо великих розмірах.

Йому призначено покарання у вигляді позбавлення волі строком на 5 років із конфіскацією всього майна, що є його власністю. Розглянувши справу за апеляцією засудженого, апеляційний суд встановив, що Харитонов уперше вчинив злочин, виконував у ньому як співучасник не основну роль, є інвалідом 3-ї групи, у вчиненому щиро розкався. Такі обставини, на думку апеляційного суду, свідчать про можливість виправлення засудженого без відбування покарання. На підставі цього апеляційний суд вирок місцевого суду змінив, застосувавши щодо Х. на підставі ст. 75 КК звільнення від відбування покарання з випробуванням. Дайте оцінювання рішенню апеляційного суду.

Задача 5

За вчинення кримінального правопорушення, передбаченого ч. 3 ст. 185 КК України, Коркін був засуджений до шести років позбавлення волі. Через чотири роки після початку відбування покарання він був умовно-достроково звільнений від його відбування, а через один рік після звільнення вчинив кишенькову крадіжку. За цей злочин Коркіна було засуджено за ч. 2 ст. 185 КК України (крадіжка вчинена повторно) до обмеження волі строком на чотири роки. Чи правильно вирішив суд? Відповідь обґрунтуйте. Як необхідно вирішити питання про кримінальну відповідальність Коркіна?

Задача 6

Вироком суду від 12 вересня 2005 р. Гончарова засуджено за ч. 3 ст. 191 КК із застосуванням ст. 69 КК до штрафу розміром 30 неоподаткованих мінімумів доходів громадян, без позбавлення права обіймати посади, пов'язані з виконанням організаційно-розпорядчих та адміністративно-господарських обов'язків. Постановою суду від 13 березня 2006 р. судимість із Гончарова достроково знято. Чи правильно застосовано зняття судимості?

Тема дискусії: Проблемні питання реалізації звільнення від відбування покарання

Інститут звільнення від відбування покарання вже тривалий час виконує важливі завдання в досягненні цілей, що стоять перед кримінальним правом. Зокрема, серед усіх видів звільнення, що передбачені Розділом XII Загальної частини Кримінального кодексу України звільнення від покарання з випробуванням (далі – звільнення з випробуванням) залишається важливим чинником у протидії злочинності, оскільки часто досягнення цілей, які стоять перед кримінальним правом, можливе без відбування покарання. На переконання більшості вчених, його відбування може стати зайвим, неефективним, зашкодити процесам ресоціалізації особи, яка вчинила злочин. Аналіз статистичних даних за період із 2008 року і до теперішнього часу свідчить про зменшення кількості осіб (зокрема і

неповнолітніх), до яких суди застосували звільнення з випробуванням, що пояснюється змінами до КК, КПК у розрізі гуманізації кримінальної відповідальності. Серед інших завдань застосування інституту звільнення з випробуванням є звуження меж кримінально-правової репресії для стимулювання виправлення засудженого, адаптації його до норм соціальної поведінки та вимог дотримання правопорядку. Звільнення від відбування покарання з випробуванням завжди пов'язане зі встановленням у вирокі іспитового строку, що є невід'ємною його ознакою. Одним із несприятливих наслідків є вчинення засудженим упродовж іспитового строку нового злочину. Відповідно до ч. 3 ст. 78 КК суд призначає покарання за новий злочин, а потім приєднує до нього повністю або частково покарання, раніше призначене під час звільнення від відбування покарання з випробуванням (за правилами, визначеними ст. 71 та 72 КК).

Уповноважений орган із питань пробації (далі – орган пробації), який здійснює нагляд за особами, звільненими з випробуванням, зобов'язаний виконати низку дій, спрямованих на звільнення від відбування покарання, або його скасування шляхом звернення до суду з відповідним клопотанням. Однією з проблем реалізації інституту звільнення з випробуванням є відмова судів у задоволенні клопотань органів пробації про звільнення від відбування покарання в зв'язку з закінченням іспитового строку, якщо на момент подання такого клопотання наявна інформація про

внесення до Єдиного реєстру досудових розслідувань даних про кримінальне правопорушення, вчинене під час іспитового строку.

Шановні студенти, які ще, крім окреслених, можуть виникати проблеми під час реалізації звільнення від відбування покарання та адміністративного нагляду та нагляду за такими особами?

Теми рефератів

1. Загально-правові наслідки судимості.
2. Строки погашення судимості.
3. Поняття зняття судимості.

Тема 15. Обмежувальні заходи. Інші заходи кримінально-правового характеру. Заходи кримінально-правового характеру щодо юридичних осіб

План

1. Поняття та види обмежувальних заходів.
2. Примусове лікування.
3. Примусові заходи медичного характеру.
4. Заходи кримінально-правового характеру, що застосовуються до юридичних осіб.

Задача 1

За незакінчений замах на умисне вбивство Гончаровим щодо Михайленка було відкрите кримінальне провадження за ч. 3 ст. 15 і ч. 1 ст. 115 КК України. Під час судового розгляду цієї справи в нього розвинувся реактивний психоз. Згідно з висновком стаціонарної судово-психіатричної експертизи Михайленко потребував застосування примусових заходів медичного характеру. У зв'язку з цим суд звільнив його від кримінальної відповідальності й застосував до нього примусовий захід медичного характеру у вигляді госпіталізації до психіатричного закладу з посиленням наглядом. Чи правильне рішення прийняв суд?

Задача 2

Чекалін був засуджений за ч. 3 ст. 133 КК України до позбавлення волі строком на 3 роки. На підставі ч. 1 ст. 96 КК України до нього застосоване примусове лікування від сифілісу. Через 1 рік 7 місяців до суду було внесено подання про умовно-дострокове звільнення від відбування покарання Чекаліна на підставі п. 1 ч. 3 ст. 81 КК України. Суд відмовив у такому звільненні, мотивуючи це тим, що Чекалін не закінчив лікування від сифілісу. Чи обґрунтоване таке рішення суду?

Задача 3

Піліпенко, повертаючись із полювання, зайшов по дорозі до свого друга Брянченко, з яким вони

розпивали спиртні напої. Після цього Піліпенко в стані сильного алкогольного сп'яніння пішов додому. Вдома Піліпенко з необережності зробив постріл, яким смертельно ранив свою дочку. Прокинувшись уранці та дізнавшись про те, що трапилося, він заявив, що нічого не пам'ятає. За висновком судово-психіатричної експертизи, в момент вчиненого пострілу Піліпенко перебував у важкому ступені звичайного (але не патологічного) сп'яніння, причому сп'яніння не супроводжувалося втратою здатності віддавати звіт своїм діям і керувати ними. Визначте, чи підлягає Піліпенко кримінальній відповідальності. Зазначте, чи можуть бути застосовані до Піліпенко примусові заходи медичного характеру.

Варіант 2. Як змінилося б ваше рішення, якщо тією самою експертизою було б встановлено, що у Піліпенко в момент пострілу спостерігалось патологічне сп'яніння.

Задача 4

Зінченко звинувачувався в умисному знищенні чужого майна шляхом підпалу, що спричинило значні збитки. Згідно з судово-психіатричною експертизою, проведеною на стадії досудового розслідування, Зінченко страждає органічним ураженням головного мозку. Цей психічний розлад не унеможливорює осудності, але в момент вчинення суспільно небезпечного діяння Зінченко не міг повною мірою усвідомити фактичний характер своїх дій і керувати

ними. Чи повинен цей психічний розлад враховуватися судом під час призначення покарання?

Задача 5

В ухвалі суду в справі Тишкевича зазначено: «Вина Тишкевича у вчиненні умисного вбивства способом, небезпечним для життя багатьох осіб, і злісного хуліганства повністю підтверджена, але в зв'язку з тим, що він вчинив ці дії в стані неосудності, кримінальне провадження відносно нього підлягає закриттю, а сам Тишкевич – госпіталізації до психіатричного закладу з суворим наглядом». Дайте оцінювання наведеному витягу з ухвали суду?

Задача 6

За заподіяння умисного тяжкого тілесного ушкодження Конотопського було засуджено за ч. 1 ст. 121 КК до п'яти років позбавлення волі. Через 1 рік після початку відбування покарання виникли сумніви щодо його психічної повноцінності. У зв'язку з цим Конотопського госпіталізували до психіатричного закладу для проведення обстеження. Комісія лікарів-психіатрів дійшла висновку, що Конотопський перебуває в тяжкому реактивному стані. За психічним станом він не здатний усвідомлювати свої дії й підлягає госпіталізації до психіатричного закладу з посиленням наглядом. Як повинен вирішити суд?

Теми рефератів

1. Поняття спеціальної конфіскації та її відмежування від конфіскації.
2. Заборона перебувати в місці спільного проживання з особою, яка постраждала від домашнього насильства.
3. Направлення для проходження програми для кривдників або пробаційної програми.

Тема 16. Особливості кримінальної відповідальності та покарання неповнолітніх

План

1. Особливості кримінальної відповідальності неповнолітніх.
2. Особливості звільнення неповнолітніх від кримінальної відповідальності.
3. Правова характеристика видів покарань, які застосовуються до неповнолітніх.
4. Особливості призначення покарань, які застосовуються до неповнолітніх.

Задача 1

15-річний Сіверцев вчинив кримінальне правопорушення, передбачене ч. 2 ст. 187 КК України. Його було засуджено до 7 років позбавлення волі. Через 4 роки і 6 місяців адвокат Сіверцева подав клопотання про його умовно-дострокове звільнення. Чи підлягає клопотання задоволенню? Які загальні

засади умовно-дострокового звільнення неповнолітніх від відбування покарання?

Задача 2

13-річний Лук'яненко систематично тікав із дому, роз'їжджав по різних містах країни та займався дрібними крадіжками. В другому та третьому класах він залишився на другий рік, а потім зовсім покинув школу.

Які заходи кримінально-правового впливу можуть бути застосовані до Лук'яненко?

Задача 3

16-річний Шевченко був засуджений за ч. 4 ст. 186 КК України до позбавлення волі строком на 7 років. Через 1 рік у місцях відбування покарання він вчинив умисне вбивство, за яке йому було призначено покарання у вигляді позбавлення волі строком на 9 років. За сукупністю вироків суд призначив йому остаточне покарання у вигляді позбавлення волі строком на 16 років. Прокурор подав апеляційну скаргу на вирок суду щодо строку призначення покарання. Чи підлягає скарга задоволенню? Яке рішення повинен прийняти апеляційний суд?

Задача 4

16-річний Михайличенко вчинив кримінальне правопорушення, передбачене ч. 2 ст. 296 КК України. Чи можливе його звільнення від кримінального покарання? Якщо так, то за яких підстав і умов? Які

примусові заходи виховного характеру можуть бути застосовані судом до Михайличенка, якщо його буде звільнено від покарання?

Задача 5

14-річний Авраменко був засуджений за ч. 4 ст. 296 КК України до позбавлення волі строком на три роки зі звільненням від відбування покарання з випробуванням строком на два роки. Через рік він вчинив крадіжку й був притягнений до кримінальної відповідальності за ч. 2 ст. 185 КК України і йому було призначено покарання у вигляді позбавлення волі строком на 2 роки. Чи правильне було призначене покарання Авраменку за вчинене кримінально-протиправне діяння? Відповідь обґрунтуйте. За якими правилами та в яких межах суд повинен призначити покарання Авраменку?

Задача 6

15-річний Матковський і 17-річний Гнатковський, щоб «подивитися, що буде», подзвонили до обласної клінічної лікарні та повідомили, що в її приміщенні закладена бомба з годинниковим механізмом, яка вибухне через дві години. До з'ясування обставин довелось евакуювати весь персонал і хворих. Чи будуть Матковський і Гнатковський нести кримінальну відповідальність? Якщо так, то яке покарання для них обере суд.

Задача 7

Неповнолітній Гончар 8 грудня 2016 року, перебуваючи на вулиці міста, на ґрунті неприязних стосунків умисно наніс декілька ударів дерев'яною палицею по руках Сірко. Внаслідок цього Сірко одержав середньої тяжкості тілесні ушкодження. Дії винного суд кваліфікував за ч. 1 ст. 122 КК України як умисне середньої тяжкості тілесне ушкодження, що спричинило тривалий розлад здоров'я. Призначаючи покарання, суд урахував характер і ступінь суспільної небезпечності вчиненого Гончаром злочину, що до тяжких не належать, дані про особу підсудного, який характеризується позитивно, до кримінальної відповідальності притягується вперше, думку потерпілого, який на суворому покаранні не наполягає. Враховуючи це, суд дійшов висновку, що виправлення та перевиховання неповнолітнього підсудного Гончара можливе без ізоляції його від суспільства та призначає покарання в межах санкції статті, за якою він притягується до відповідальності, з застосуванням ст. 104 КК України. Чи повинен суд, призначаючи покарання, враховувати думку потерпілого? Чи правильно суд визначив мету покарання? Чи були насправді підстави для звільнення підсудного від відбування покарання?

Теми для підготовки презентацій та есе

1. Звільнення неповнолітніх від кримінальної відповідальності та відбування покарання в зв'язку з закінченням строків давності: поняття, види та строки давності.
2. Особливості застосування умовно-дострокового звільнення до неповнолітніх.
3. Погашення та зняття судимості: умови погашення та зняття судимості.

ОСОБЛИВА ЧАСТИНА

Тема 17. Поняття й види кваліфікації кримінальних правопорушень

План

1. Правова характеристика кваліфікації кримінальних правопорушень.
2. Види та етапи кваліфікації кримінальних правопорушень.
3. Структура закону про кримінальну відповідальність.
4. Правова характеристика диспозиції особливої частини КК України.
5. Правова характеристика санкції особливої частини КК України.

Задача 1

Соловченко для заволодіння майном Яресько підійшов до неї ззаду та вдарив кулаком у потилицю, від чого потерпіла впала й на мить утратила свідомість. Вихопивши сумку, в якій були 70 000 тис. грн і певні продукти харчування, Соловченко втік із місця події. Яресько було завдано легке тілесне ушкодження з короткочасним розладом здоров'я. Слідчий кваліфікував дії Соловченка за ст. 186 КК України (як грабiж).

Чи правильно вчинив слідчий? Якщо ні, то дайте відповідь на такі запитання:

- а) які принципи кваліфікування порушив слідчий;
- б) як правильно кваліфікувати дії Соловченка?

Задача 2

Вирішуючи питання про відкриття кримінального провадження щодо Тимченка, слідчий установив, що зібрано достатньо доказів, які свідчать про причетність цього підозрюваного до вчинення кількох кримінальних правопорушень. З'ясувалося, що Тимченко для заволодіння чужим майном проник до житла Ганько та вчинив напад, поєднаний з умисним вбивством останнього (потерпілого задушеним, а його гроші та цінності незаконно вилученими). Також було встановлено, що Тимченко раніше відбув покарання за умисне вбивство своєї дружини через ревності, водночас судимість не знята й не погашена в установленому законом порядку. Ураховуючи зазначені вище факти, слідчий кваліфікував дії Тимченка за п. 13 ч. 2 ст. 115, ч. 2 ст. 162, ч. 3 ст. 187 КК України. Чи правильно вчинив слідчий? Якщо «ні», то дайте відповідь на такі запитання:

- а) які принципи кваліфікування порушив слідчий;
- б) як правильно кваліфікувати дії Тимченка?

Задача 3

Під час проходження митного контролю в міжнародному аеропорту «Київ» у громадянина України Приходько, який був пасажиром рейсу «Київ – Стокгольм», було знайдено й вилучено 15 г героїну та пістолет із сімома набоями. Кваліфікуйте його дії. Зазначте, які об'єктивні й суб'єктивні ознаки будуть обов'язковими для кожного складу кримінального правопорушення в цій ситуації?

Задача 4

Як голова тимчасової слідчої комісії Верховної Ради України народний депутат Іващенко, ознайомившись із матеріалами депутатської перевірки, направив до прокуратури листа, в якому обґрунтував необхідність відкриття кримінального провадження щодо судді Сурченка за ознаками кримінального правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 111 КК України. Працівники прокуратури перевірили зібрані Іващенко матеріали, але відкрили кримінальне провадження за ознаками кримінального правопорушення, передбаченого ч. 2 ст. 375 КК України.

Яка з кваліфікацій кримінального правопорушення в такому разі є офіційною, а яка неофіційною? Хто взагалі може здійснювати кожний із цих видів кваліфікації та якими будуть наслідки кримінально-правового оцінювання скоєного?

Задача 5

Дудченко, Карпов і Зоченко створили злочинну організацію, в складі якої впродовж двох років постійно займалася фіктивним підприємництвом, легалізацією (відмиванням) доходів, отриманих злочинним способом, та ухиленням від сплати податків. Визначте, якою буде специфіка структури кваліфікування кримінальних правопорушень (об'єкт, суб'єкт і зміст кваліфікації)?

Задача 6

Довідавшись, що Бортко зґвалтовано, Жуков і Барсов поїхали до неї на роботу, викликали на вулицю й стали вимагати дати їм відразу 15 000 грн, погрожуючи в разі відмови розповісти її подругам і знайомим про факт зґвалтування. Жінка відмовила задовольнити їх вимогу й звернулася із заявою до поліції. Дії Жукова та Барсова було кваліфіковано за ч. 2 ст. 189 КК, тобто як вимогу передавання чужого майна з погрозою розголошення відомостей, що потерпіла бажала зберегти в таємниці, учинену за попередньою змовою групою осіб. Зазначте об'єктивні й суб'єктивні ознаки, обов'язкові для такого складу кримінального правопорушення в наведеній ситуації.

Теми для підготовки презентацій та есе

1. Методика аналізу конкретних складів кримінальних правопорушень.
2. Кваліфікація кримінальних правопорушень.
3. Зміст кваліфікації кримінальних правопорушень.
4. Передумови та підстави кваліфікації кримінальних правопорушень.
5. Правила кваліфікації кримінальних правопорушень.
6. Формула кваліфікації кримінальних правопорушень.

7. Норми у формулі кваліфікації кримінальних правопорушень.

8. Значення постанов Пленуму Верховного Суду України для правильної кваліфікації кримінальних правопорушень.

Тема 18. Злочини проти основ національної безпеки України

План

1. Посягання на територіальну цілісність і недоторканність України.

2. Фінансування дій, вчинених із метою насильницької зміни чи повалення конституційного ладу або захоплення державної влади, зміни меж території або державного кордону України.

3. Колабораційна діяльність.

4. Пособництво державі-агресору.

5. Перешкоджання законній діяльності Збройних сил України та інших військових формувань.

Задача 1

Туристи з Нідерландів Йоганн і Грета, завербовані іноземною розвідкою: а) фотографували на території України лінії електропередавання, залізниці, шосейні шляхи; б) розпитували громадян про рівень життя населення в Україні, можливі порушення прав і свобод, наукові розробки з питань забезпечення державної безпеки, інформацію про осіб, які

працювали й працюють у Службі безпеки України. Як необхідно кваліфікувати їх дії?

Задача 2

Науковий співробітник одного із вищих навчальних закладів вищої освіти Іваненко за певну суму грошей дав можливість аспірантові з-за кордону сфотографувати документи, що містили державну таємницю. Внаслідок слідства було встановлено, що аспірант був агентом іноземних розвідувальних органів. Кваліфікуйте дії Іваненка.

Задача 3

Громадянин Білорусі Лук'яненко приїхав відпочивати до м. Чернігова. Він мав літературу націоналістичного спрямування, яку безкоштовно поширював серед населення. Виявилося, що Лук'яненко був членом націоналістичної партії Білорусі. Орендувавши приміщення палацу культури, під виглядом літературних вечорів Лук'яненко проводив агітаційну роботу з закликами визнати м. Чернігів територією Білорусі. Під час одного з таких виступів Лук'яненка затримали співробітники СБУ. Чи є в його діях склад злочину? Якщо так, чому та який саме?

Задача 4

Співробітникові СБУ Горпинченку під час виконання оперативно-розшукових заходів стала відомою секретна інформація одного з спеціалізованих

закритих підприємств Міністерства оборони України щодо технології виготовлення систем наведення ракет малого радіуса. Він запропонував її представникові однієї іноземної фірми за значну матеріальну винагороду. Горпинченко домовився з іноземцем про місце передавання даних та отримання коштів, але під час зустрічі їх затримали співробітники СБУ. Іноземець стверджував, що намагався зібрати інформацію для використання в комерційних цілях, а Горпинченко переконував, що передати інформацію за винагороду його змусили складні сімейні обставини. Кваліфікуйте дії Горпинченка й іноземця.

Задача 5

Новіченко в приватній розмові зі своїм другом Кротовим розповів, що знає деталі організації та проведення оперативно-розшукових дій. Для підтвердження цього він продемонстрував ксерокопії з підручників, що мали гриф обмеження доступу. Кротов попросив дати йому ці ксерокопії на один вечір. Новіченко погодився за умови, що він нікому не буде їх показувати. Вдома Кротов зробив ксерокопії зазначених відомостей, щоб у подальшому передати їх представникові іноземної держави, свої наміри реалізував. Кваліфікуйте дії Новіченка та Кротова.

Задача 6

Попченко, який страждав на шизофренію, видаючи себе за французького журналіста, приїхав у один з обласних центрів України, зустрівся зі

службовими особами обласної та міської державних адміністрацій і жартома пропонував їм співпрацювати з французькими розвідувальними службами. Козаков і Кротов підписали угоди, відповідно до яких кожен із них щомісячно отримуватиме 10 тис. доларів США за надання відомостей, що цікавитимуть французьку сторону, зокрема державних таємниць. Козаков передав Попченкові обумовлені дані. Кваліфікуйте дії Попченка, Козакова й Кротова.

Тема дискусії: Посягання на життя державного або громадського діяча

Злочини проти основ національної безпеки України – це передбачені кримінальним законом умисні суспільно небезпечні дії, що зазіхають на основи конституційного строю України з метою ослаблення чи підриву державності України, а також навмисні діяння, націлені на заподіяння шкоди зовнішній безпеці України.

Статтею 112 Кримінального кодексу України передбачено покарання за посягання на життя державного або громадського діяча, у диспозиції якої чітко визначено коло осіб, які можуть бути потерпілими від цього злочину. Ними можуть бути: Президент України, Голова Верховної Ради України, народні депутати України, Прем'єр-міністр України, члени Кабінету Міністрів України, Голова або судді Конституційного Суду України чи Верховного Суду України або вищих спеціалізованих судів України,

Генеральний прокурор України, Уповноважений Верховної Ради України з прав людини, Голова Рахункової палати, Голова Національного банку України, керівники політичних партій.

Шановні студенти, як ви вважаєте, чи буде діяння особи, яка вчинила замах на вбивство громадського діяча з мотиву ревнощів кваліфіковано за статтею 112 КК України, чи потребує кваліфікації за іншою статтею.

Теми для підготовки презентацій та есе

1. Відмежування державної зради від шпигунства.

2. Несанкціоноване поширення інформації про направлення, переміщення зброї, озброєння та бойових припасів в Україну, рух, переміщення або розміщення Збройних сил України чи інших утворених відповідно до законів України військових формувань, вчинене в умовах воєнного або надзвичайного стану.

3. Дії, спрямовані на насильницьку зміну чи повалення конституційного ладу або на захоплення державної влади.

Тема 19. Кримінальні правопорушення проти життя та здоров'я особи

План

1. Умисне вбивство.
2. Вбивство через необережність.
3. Домашнє насильство.
4. Поняття та види тілесних ушкоджень.
5. Умисне вбивство матір'ю своєї новонародженої дитини.
6. Умисне вбивство під час перевищення меж необхідної оборони або в разі перевищення заходів, необхідних для затримання особи, яка вчинила кримінальне правопорушення.
7. Доведення до самогубства.

Задача 1

Ветрова та Стовбур вирішили зареєструвати шлюб, але через декілька днів після подання відповідної заяви, чоловік дізнався, що його обраниця хворіє на туберкульоз. З огляду на це відмовився від реєстрації шлюбу. Ветрова, глибоко засмучена цим учинком, покінчила життя самогубством. Чи можна притягнути Стовбура до кримінальної відповідальності за доведення до самогубства та чому?

Задача 2

Електрик за фахом, Головін для охорони свого квітника огородив його сталевим дротом і ввечері під'єднав до електромережі. Його сусід Мощенко,

вмикаючи електричне освітлення на вулиці, потрапив під напругу й був смертельно травмованим. Чи є склад кримінального правопорушення в діях Головіна? Якщо так, який і чому?

Задача 3

Співробітник одного з науково-дослідних інститутів Семенов розробив формулу ліків, що, на його думку, могли вилікувати його тяжкохвору дружину. Проте вони не були належно перевіреними, випробуваними й зареєстрованими.

Варіант 1. Після тривалого приймання цих ліків дружина Семенова померла. Експертиза встановила, що смерть настала внаслідок передозування одним із хімічних елементів, наявним у складі ліків, які приймала дружина

Варіант 2. Дружина Семенова залишилася живою, але було встановлено, що внаслідок приймання винайдених її чоловіком ліків стан здоров'я жінки значно погіршився. Кваліфікуйте дії Семенова.

Задача 4

Ковальов разом зі своєю дівчиною Богданою та її подругою Алісою вживали алкогольні напої. Увечері він у стані алкогольного сп'яніння пішов проводити дівчат додому. Коли вони зайшли на міст, що був розміщений над залізничними коліями, Ковальов почав із ними прощатися. Стоячи біля перил мосту й належно не координуючи своїх дій, він, щоб поцілувати Богдану, підняв її на руки. Остання, не бажаючи цього,

штовхнула його руками в обличчя, унаслідок чого Ковальов не зміг її утримати, і вона, перехилившись через перила, упала з мосту. Від одержаних травм Богдана померла. Кваліфікуйте дії Ковальова.

Задача 5

Малій під час однієї зі сварок жорстоко побив свою дружину, яка перебувала на третьому місяці вагітності, що призвело до смерті дитини. Кваліфікуйте його дії. Чи має значення для кваліфікування той факт, що він не знав про вагітність дружини?

Задача 6

Увечері на вулиці Шуляк і Купенко зустріли Прохорова й Смолова. Шуляк без жодного приводу ударив кулаком в обличчя Смолова й почав переслідувати Прохорова, але останній зміг утекти. Повернувшись до Смолова, який лежав на землі, Шуляк і Купенко перетягли його подалі від свідків у город та побили ногами. Від завданих ушкоджень Смолов через декілька днів помер у лікарні. Із висновку судово-медичної експертизи стало відомо, що внаслідок одержаних тілесних ушкоджень він відчував особливо сильний біль. Кваліфікуйте дії Шуляка й Купенка.

Задача 7

Юрченко в дворі будинку свого батька вечеряв із членами сім'ї та іншими особами, серед яких був

Сидоров. Коли останній вийшов із двору, він за ним вибіг, почувши шум мотоцикла, що проїхав поряд, тому що вирішив, що Сидоров намагається вкрати його мотоцикл. Через це між ними виникла сварка. Сидоров відштовхнув від себе Юрченка, після чого той у запалі гніву схопив торбинку зі скляною банкою, що висіла на паркані, та вдарив нею Сидорова по обличчю, унаслідок чого банка розбилася. Сидоров зазнав численних поранень обличчя, зокрема правого ока, що призвело до втрати цим оком зору на 100 %. Під час лікування потерпілого в лікарні йому видалено травмоване око. Кваліфікуйте дії Юрченка.

Теми для підготовки презентацій та есе

1. Відмежування побоїв і мордування від катування.
2. Зараження вірусом імунодефіциту людини чи іншої невиліковної інфекційної хвороби.
3. Неналежне виконання професійних обов'язків, що спричинило зараження особи вірусом імунодефіциту людини чи іншої невиліковної інфекційної хвороби.
4. Відмежування залишення в небезпеці від ненадання допомоги особі, яка перебуває в небезпечному для життя стані.
5. Неналежне виконання професійних обов'язків медичним або фармацевтичним працівником.

Тема 20. Кримінальні правопорушення проти волі, честі та гідності особи

План

1. Незаконне позбавлення волі або викрадення людини.
2. Насильницьке зникнення.
3. Захоплення заручників.
4. Підміна дитини.
5. Торгівля людьми.

Задача 1

Каменський і Пінчук, які відбували покарання в місцях позбавлення волі, розробили план утечі з виправної колонії й почали його реалізовувати. Для цього вони захопили двох заручників і забарикадувалися в приміщенні медчастини. Під загрозою позбавлення життя захоплених осіб Каменський і Пінчук зажадали від адміністрації виправної колонії надання в їх розпорядження заправленого автомобіля. Вимогу було задоволено. Після виїзду з виправної колонії вжитими заходами втікачів удалося затримати та обеззброїти. Кваліфікуйте дії Каменського й Пінчука.

Задача 2

Ковінченко проживав в одній квартирі зі своїм братом пенсійного віку, який хворів на запалення головного мозку. Щоб позбутися небажаного сусідства, він домовився з головним лікарем

психоневрологічного диспансеру Балабою, що останній за грошову винагороду помістить його брата на стаціонарне лікування до психіатричного закладу. Отримавши 5 тис. доларів винагороди, Балаба вчинив задумане.

Варіант 1. Під час перевірки психіатричного закладу було з'ясовано, що брат Ковінченка є цілком психічно здоровим.

Варіант 2. Брат Ковінченка через безвихідність свого положення покінчив життя самогубством. Кваліфікуйте дії Ковінченка та Балаби.

Задача 3

Громадянка України Петрова, яка впродовж двох років займалася проституцією в Німеччині, вступила в змову з власником нічного клубу Німеччини Швагером, якому були потрібні три молоді жінки для сексуальної експлуатації. Він обіцяв заплатити по 5 000 американських доларів за кожну жінку. Для реалізації цієї злочинної угоди Петрова приїхала до України й знайшла трьох дівчат, яким запропонувала роботу офіціантками в Німеччині. Безпосередньо перед відправленням їх за кордон одна дівчина відмовилася їхати, тому Петрова відвезла двох дівчат, відібрала в них паспорти та продала їх громадянину Швагерові, а потім ще раз повернулася до України. Знайшовши дівчину 15 років, вона разом зі своїм знайомим Сидоренком підробила для неї закордонний паспорт, згідно з яким їй було 18 років. Переправивши дівчину до Німеччини, Петрова також продала її Швагерові.

Кваліфікуйте дії Петрової, Щвагера та Сидоренка. Визначте, чи два факти продажу є одним продовжуваним кримінальним правопорушенням чи простежується повторність?

Задача 4

Шилова тривалий час лікувалася від безпліддя. Її чоловік погрожував розлученням, якщо вона не зможе народити йому дитини. Коли жінка нарешті завагітніла, лікарі попередили її про патологію в розвитку плода. Під час пологів дитина померла, але Шилова домовилася з головним лікарем пологового будинку Кіптевим, який передав їй за винагороду 10 тис. доларів дитину, народжену іншою жінкою, якій сказав, що її немовля померло після пологів. Кваліфікуйте дії Шилової й Кіптева.

Задача 5

Директор дитячого будинку Тулякова за допомогою посередника Горової знайшла сімейну пару громадян Італії, які хотіли всиновити дитину за винагороду. Тулякова домовилася з головним лікарем дитячої лікарні Ткаченком про внесення в лікувальну картку заздалегідь неправдивих даних про наявність у дитини тяжкої хвороби – порушення амінокислотного обміну. В такому разі процедура її всиновлення значно спрощувалася. Після всиновлення за сприяння в цій справі громадяни Італії передали Туляковій 20 тис. доларів, 4 тис. із яких вона передала Горовій. Під час слідства було доведено ще два епізоди, аналогічні

наведеному. Кваліфікуйте дії Тулякової, Горової, громадян Італії та Ткаченка? Як співвідносяться між собою ст. 149 та 169 КК України?

Задача 6

Христенко, обвинувачений у вчиненні розбійного нападу (ч. 1 ст. 187 КК) та зґвалтуванні неповнолітньої (ч. 3 ст. 152 КК), під час перебування в психіатричній лікарні для встановлення його осудності захопив медсестру, зачинився з нею в туалеті та під погрозою її вбивства кухонним ножем зажадав прибуття прокурора й представників преси, яким він розповість про безпідставність обвинувачення в учиненні ним кримінальних правопорушень. Через декілька годин вжитими заходами медсестру звільненими. Судово-психіатричною експертизою обвинуваченого Христенка було визнано обмежено осудним. Кваліфікуйте його дії.

Теми для підготовки презентацій та есе

1. Експлуатація дітей.
2. Використання малолітньої дитини для заняття жебрацтвом.
3. Незаконне поміщення в заклад із надання психіатричної допомоги.
4. Примушення до шлюбу.

Тема 21. Кримінальні правопорушення проти статевої свободи та статевої недоторканості особи

План

1. Зґвалтування.
2. Сексуальне насильство.
3. Примушування до вступу в статевий зв'язок.
4. Вчинення дій сексуального характеру з особою, яка не досягла шістнадцятирічного віку.
5. Розбещення неповнолітніх.

Задача 1

Шістнадцятирічний Сергієнко зустрівся з Шараповою. Коли їй виповнилося 14 років, він мав із нею статевий зв'язок. Через певний період це знову повторилося. Хлопець знав про її вік. В акті судово-психіатричної експертизи зазначено, що в Шарапової не виявлено психічних захворювань, відставання в психічному розвитку й психологічних змін в емоційно-вольовій сфері. Вона розуміла характер вчинюваних із нею дій.

Варіант 2. Сергієнку на момент статевого акту було 19 років. Кваліфікуйте дії Сергієнка.

Задача 2

Чумаченко товаришував із Шуваловою. Вони вирішили подати заяву про реєстрацію шлюбу. Скориставшись прихильністю до нього, він здійснив із нею статевий акт. Після цього Чумаченко відмовився

від реєстрації шлюбу, про який уже було відомо широкому колу осіб із родичів і знайомих Шувалової. Вважаючи себе зганьбленою, жінка намагалася покінчити життя самогубством. Поясніть, чи є в діях Чумаченка склад кримінального правопорушення?

Задача 3

На вулиці Яковець запрошував дівчат 6–10 років до себе додому подивитися мультиплікаційні фільми. Під час перегляду мультфільму Яковець починав роздягатися й мастурбувати. Дівчат, які, перелякавшись, починали кричати, чоловік відпускав, пригрозивши тим, що, якщо це стане відомо ще комусь, їм буде дуже погано. Одна з потерпілих Ярина кричати не стала, тому він, скориставшись цим, вступив із нею в статевий зв'язок. Кваліфікуйте дії Яковця.

Задача 4

Копилін і Жмурченко на квартирі останнього вступали між собою в статеві відносини. Робили це тоді, коли дружина Жмурченка йшла на роботу, а вдома залишався їх спільний трирічний син Максим, відбувалося все на його очах. Кваліфікуйте дії Копиліна та Жмурченка.

Задача 5

Самойленко познайомився з Мажевською й запросив її до себе в гості. Пізно ввечері, маючи намір вступити з нею в статевий зв'язок, він намагався

підняти її з крісла. Жінка вирвалася та вибігла в коридор. Наздогнавши її, Самойленко замкнув двері, заявивши з погрозою, що з ним так не прощаються. Не бачачи виходу зі становища, Мажевська підбігла до відкритого вікна й викинулася з 6-го поверху. Від одержаних тілесних ушкоджень вона померла на місці. Кваліфікуйте дії Самойленка.

Задача 6

Три 14-річні подружки, розпивши спиртні напої, прийшли на танцмайданчик. Одній із них – Зленко сподобався Мохов, якого вона через подруг запросила на танок, а потім попросила її провести. П'яна Зленко дорогою сказала, що не хоче йти додому, і попросила знайти місце, в якому можна переночувати. На вулиці Мохов вступив із нею в статевий зв'язок, після чого разом із Зленко пішов у квартиру друга. Зайшовши до квартири, Зленко зняла босоніжки, а вже в кімнаті – сукню, і попросила Мохова посидіти з нею. У цей час у квартиру почали стукати батьки дівчини, які давно її розшукували. Разом із Моховим вибралися у двір через вікно. Подругам Зленко говорила, що, можливо, вийде за Мохова заміж, проте під впливом батьків написала заяву прокуророві, що Мохов, погрожуючи кулаком, її зґвалтував. Кваліфікуйте дії Мохова й Зленко.

Теми для підготовки рефератів

1. Домагання дитини для сексуальних цілей.
2. Вчинення зґвалтування повторно.

3. Згвалтування неповнолітньої особи.

Тема 22. Кримінальні правопорушення проти виборчих, трудових та інших особистих прав і свобод людини й громадянина

План

1. Перешкоджання здійсненню виборчого права або права брати участь у референдумі, роботі виборчої комісії або комісії референдуму чи діяльності офіційного спостерігача.

2. Порушення таємниці голосування.

3. Порушення порядку фінансування політичної партії, передвиборної агітації чи агітації референдуму.

4. Підкуп виборця, учасника референдуму, члена виборчої комісії або комісії з референдуму.

5. Порушення рівноправності громадян залежно від їх расової, національної, регіональної належності, релігійних переконань, інвалідності та за іншими ознаками.

6. Злісне невиконання обов'язків щодо догляду за дитиною або за особою, щодо якої встановлена опіка чи піклування та зловживання опікунськими правами.

7. Перешкоджання законній професійній діяльності журналістів.

8. Грубе порушення законодавства про працю.

9. Невиплата заробітної плати, стипендії, пенсії чи інших установлених законом виплат.

10. Порушення авторського права й суміжних прав.

11. Пошкодження релігійних споруд чи культових будинків.

Задача 1

Голова сільської ради Свириденко для перешкоджання обранню до ради небажаного кандидата Петрощука в день виборів роздала окремим виборцям бюлетені з позначеними прізвищами й запропонувала їм опустити їх так до виборчої урни. Чи є в діях Свириденко та громадян, яким роздавала зазначені бюлетені, склад кримінального правопорушення? Якщо так, визначте їх відповідальність.

Задача 2

Член виборчої комісії Литовченко видав сім бюлетенів для голосування під час виборів Президента України Варфоломеєвій, яка проголосувала за себе та членів своєї родини. Чи є в діях Литовченка й Варфоломеєвої склад кримінального правопорушення? Якщо так, визначте їх відповідальність.

Задача 3

На виході з виборчих дільниць у день голосування Жмайлов і Демченко, які казали, що вони співробітники соціологічних служб, опитували

виборців, як вони зазначали, для прогнозування результатів виборів до часу оголошення офіційних даних виборчими комісіями. Виборцям говорили, що їх опитують на умовах нерозголошення. Чи є склад кримінального правопорушення в діях Жмайлова та Демченка? Якщо так, то який?

Задача 4

Голова виборчої комісії Шевцов, щоб перешкодити обранню небажаного кандидата, в день виборів роздав окремим виборцям бюлетені з репозицією заплатити винагороду за «правильне» голосування. Кваліфікуйте дії Шевцова.

Задача 5

Батькам учнів загальноосвітньої школи за рішенням батьківського комітету повідомляли, що вони повинні внести певні суми коштів одноразово або частинами для створення «належних» умов навчання: ремонту класних приміщень; оплати праці охоронців; прибиральниць і придбання шкільного обладнання; підручників тощо. Крім того, батьківський комітет вирішив, що батьки учнів випускних класів повинні здати по 900 грн для проведення випускного балу. Такі рішення батьківському комітету рекомендувала директор школи Рибка. Кваліфікуйте дії.

Задача 6

Шофера Гуськова звільнили з роботи через скорочення штатів. Під час розгляду в судовому

засіданні його позову про поновлення на роботі було встановлено, що скорочення штатів на підприємстві насправді не було. Керівник цього підприємства Пупков звільнив Гуськова через відмову останнього виконати його незаконне розпорядження. Чи підлягає Пупков кримінальній відповідальності? Відповідь обґрунтуйте.

Задача 7

Член виборчої комісії Ярмач склав список виборців, до якого вніс декілька прізвищ осіб мікрорайону, які недавно померли. Авдєєв і Ніколаєв у день проведення виборів прийшли на виборчу дільницю й віддали свої голоси за кандидата Вольнова, поставивши відповідні позначки в бюлетенях замість померлих осіб. Бюлетені для голосування їм передав Ярмач. Чи є склад кримінального правопорушення в діях Ярмача, Авдєєва та Ніколаєва? Якщо так, то який саме? Чи повинен кандидат Вольнов понести кримінальну відповідальність?

Теми для підготовки рефератів

1. Надання неправдивих відомостей до органу ведення Державного реєстру виборців або інше несанкціоноване втручання в роботу Державного реєстру виборців.

2. Незаконне використання виборчого бюлетеня, бюлетеня для голосування на референдумі, голосування виборцем, учасником референдуму більше

одного разу, викрадення, пошкодження, приховування або знищення виборчого бюлетеня, бюлетеня для голосування на референдумі.

3. Порушення недоторканності житла.

4. Ухилення від сплати аліментів на утримання дітей.

5. Ухилення від сплати коштів на утримання непрацездатних батьків.

6. Порушення права на освіту.

7. Порушення права на безоплатну медичну допомогу.

Тема 23. Кримінальні правопорушення проти власності

План

1. Крадіжка, грабіж і розбій.

2. Викрадення води, електричної або теплової енергії шляхом її самовільного використання.

3. Вимагання та шахрайство.

4. Привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем.

5. Заподіяння майнової шкоди шляхом обману або зловживання довірою.

6. Незаконне привласнення особою знайденого або чужого майна, що випадково опинилося в неї.

7. Умисне знищення або пошкодження майна.

Задача 1

Неценко для вчинення крадіжки проник до чужої квартири. Коли він почав складати цінні речі до валізи, випадково побачив заряджений револьвер. Разом з іншими речами він забрав і його. Біля свого дому чоловік був затриманим працівниками правоохоронних органів. Кваліфікуйте дії Неценка.

Задача 2

Ігнатенко, перебуваючи в будинку подружжя Семенових, після спільного вживання з ними алкогольних напоїв, ударив приятеля молотком по голові, а потім ножем у шию. Після цього Ігнатенко вдарив його дружину ножем у живіт. Від одержаних поранень потерпілі померли, а Ігнатенко, заволодівши 10 тис. грн, зник із місця вчинення злочину. Кваліфікуйте дії Ігнатенка. Чи має значення для кваліфікації час виникнення умислу на заволодіння майном?

Задача 3

Симонов перебував у неприязних стосунках із Зотовим. У темний період доби він, у стані алкогольного сп'яніння через вікно проник у його будинок, в якому напав на нього та завдав йому ударів по голові й тулубу, спричинивши тяжкі тілесні ушкодження. Після цього Симонов заволодів майном потерпілого на суму 20 тис. грн. Кваліфікуйте дії Симонова.

Задача 4

Криворучко й Суслов за попередньою домовленістю ввечері напали на Зарецького, щоб відібрати його речі. Той чинив опір. Тоді Криворучко вдарив його кулаком в обличчя, а Суслов – по нозі, зваливши його на землю. Щоб остаточно подолати опір, Криворучко вдарив Зарецького носком черевика в скроню. Потерпілий втратив свідомість, після чого нападники зняли з нього плащ і забрали мобільний телефон. Прийшовши до свідомості, Зарецький дістався до поліклініки, в якій йому було надано допомогу. Згідно з висновком судово-медичної експертизи, виявлені на його тілі побої належать до легких тілесних ушкоджень без розладу здоров'я. Кваліфікуйте дії Криворучка й Сулова.

Задача 5

Бойченко, раніше судимий за крадіжку майна, заскочив до вагона трамвая, що їхав до парку. Skorиставшись тим, що пасажирів було лише троє, чоловік напав на кондуктора Єрмолаєву та намагався забрати в неї сумку з грошима, погрожуючи ножем. У цей час до трамвая заскочив працівник поліції, якому Бойченко чинив опір і намагався завдати удар ножем. За допомоги пасажирів Бойченка було затримано. Кваліфікуйте його дії.

Задача 6

Левченко отримувала пенсійні виплати, призначені їй за віком, упродовж 6 місяців. Проте

внаслідок перевірки було встановлено, що до пенсійного віку їй не вистачає 6 років. Документ про народження, поданий Левченко у відділ соціального забезпечення, був виданий її старшій сестрі, яка померла через 2 роки після народження. Кваліфікуйте дії Левченко.

Теми для підготовки рефератів

1. Умисне пошкодження об'єктів електроенергетики.
2. Погроза знищення майна.
3. Необережне знищення або пошкодження майна.
4. Порушення обов'язків щодо охорони майна.
5. Самовільне зайняття земельної ділянки та самовільне будівництво.
6. Придбання, отримання, зберігання чи збут майна, одержаного кримінально протиправним шляхом.

Тема 24. Кримінальні правопорушення у сфері господарської діяльності

План

1. Виготовлення, зберігання, придбання, перевезення, пересилання, ввезення в Україну з метою використання під час продажу товарів, збуту або збут

підроблених грошей, державних цінних паперів, що існують у паперовій формі, білетів державної лотереї, марок акцизного податку чи голографічних захисних елементів.

2. Незаконні дії з документами на переказ, платіжними картками та іншими засобами доступу до банківських рахунків, електронними грошима, обладнанням для їх виготовлення.

3. Контрабанда.

4. Переміщення через митний кордон України поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю лісоматеріалів або пиломатеріалів цінних і рідкісних порід дерев, лісоматеріалів необроблених, а також інших лісоматеріалів, заборонених до вивозу за межі митної території України.

5. Незаконне використання з метою отримання прибутку гуманітарної допомоги, благодійних пожертв або безоплатної допомоги.

6. Незаконний обіг дисків для лазерних систем зчитування, матриць, обладнання та сировини для їх виробництва.

7. Незаконна діяльність з організації або проведення азартних ігор, лотерей.

8. Незаконне виготовлення, зберігання, збут або транспортування з метою збуту підакцизних товарів.

Задача 1

Колекціонер Карпіщенко виготовляв із міді фальшиві «золоті» царські монети, що збував його знайомий Рухлов. Їм удалося реалізувати 20 штук. Кваліфікуйте дії чоловіків.

Задача 2

Шеремет разом із Шуваловим за допомогою комп'ютерної техніки виготовили десять стодоларових купюр. Під час спроби розрахуватись однією з них на ринку м. Львова Шувалова затримали та доставили у відділення поліції. Кваліфікуйте дії чоловіків.

Задача 3

Фомська, працюючи головним бухгалтером машинобудівного заводу, за наказом заступника директора заводу Жиряєва впродовж 2019 р. занижувала розмір отриманого в прибутку способом перекручення бухгалтерського обліку та звітності. Унаслідок цього не був сплаченим податок на загальну суму 2 400 тис. грн. Кваліфікуйте дії Фомської й Жиряєва.

Задача 4

Під час митного огляду в зоні митного контролю аеропорту «Бориспіль» у пасажира Костенка під час виїзду з України працівниками митниці було знайдено та вилучено пістолет і вісім набоїв до нього, що він зберігав і носив без відповідного дозволу. Кваліфікуйте дії Костенка.

Задача 5

Директор приватного підприємства Гудзь звернувся в один із комерційних банків із проханням надати його підприємству кредит на суму 76 тис. грн. Гудзь мав на меті придбати устаткування для виробництва. Водночас він подав до банку всі необхідні документи. Під час перевірки поданих документів з'ясувалося, що довідка про фінансовий стан підприємства не відповідає дійсності, баланс має негативні сальдо, раніше отримані кредити не повернуті, відсотки за ними не сплачують, майно, запропоноване під заставу, вже заставлене. Кваліфікуйте дії Гудзя.

Задача 6

Художник-оформлювач Гранатов у вільний від роботи на комбінаті монументально-декоративного мистецтва час удома на замовлення клієнтів виготовляв із їх матеріалів вироби з золота, срібла, а також виготовляв і ремонтував вироби з використанням топазів, олександритів, перлів і бурштину. Впродовж року він одержав від своїх клієнтів 240 тис. грн. Свою діяльність Гранатов не оформив і податків не платив. Кваліфікуйте його дії.

Тема дискусії: Кваліфікація кримінальних правопорушень у сфері господарської діяльності

Правове поняття кримінальних правопорушень у сфері господарської діяльності має істотне значення

для теорії кримінального права. Докладна характеристика всіх елементів у цих кримінально-протиправних діяннях необхідна для того, щоб на основі загального поняття господарчого кримінального правопорушення сформулювати більш вузьке поняття конкретного господарського кримінального правопорушення. Необхідно навчитися відрізняти ці кримінальні правопорушення від інших діянь, які також посягають на економічні інтереси, але водночас зазіхають на інші, порівняно з господарчими, громадські відносини.

Шановні студенти, як ви вважаєте, чи потребує додаткової кваліфікації за іншою статтею КК України вчинення особою кримінального правопорушення, передбаченого ст. 206 КК України (Протидія законній господарській діяльності), у поєднанні з умисним знищенням чи пошкодженням чужого майна шляхом підпалу, вибуху чи іншим загально небезпечним способом.

Теми для підготовки презентацій та есе

1. Протиправне заволодіння майном підприємства, установи, організації.
2. Легалізація (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом.
3. Умисне порушення вимог законодавства про запобігання та протидію легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансування тероризму та фінансування поширення зброї масового знищення.

4. Нецільове використання бюджетних коштів, здійснення видатків бюджету чи надання кредитів із бюджету без встановлених бюджетних призначень або з їх перевищенням.

5. Видання нормативно-правових актів, що зменшують надходження бюджету або збільшують витрати бюджету всупереч закону.

6. Ухилення від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів).

7. Порушення порядку здійснення заготівлі металобрухту та операцій із металобрухтом.

8. Доведення до банкрутства.

9. Шахрайство з фінансовими ресурсами.

10. Виготовлення, збут і використання підроблених цінних паперів (крім державних цінних паперів).

11. Незаконне використання інсайдерської інформації.

Тема 25. Кримінальні правопорушення проти довкілля

План

1. Порушення правил екологічної безпеки.

2. Невжиття заходів щодо ліквідації наслідків екологічного забруднення.

3. Приховування або перекручення відомостей про екологічний стан або захворюваність населення.

4. Забруднення або псування земель.
5. Незаконне заволодіння ґрунтовим покривом (поверхневим шаром) земель.
6. Незаконне заволодіння землями водного фонду в особливо великих розмірах.
7. Порушення правил охорони або використання надр, незаконне видобування корисних копалин.
8. Незаконне видобування, збут, придбання, передавання, пересилання, перевезення, перероблення бурштину.
9. Забруднення атмосферного повітря.

Задача 1

Директор хімічного заводу Яновський, знаючи про несправність очисної системи, дав розпорядження спускати в річку неочищені води. Було спущено 600 м^3 води, що містила триазот, сланцеві масла, фенол та інші отруйні речовини. Це спричинило масову загибель риби. Кваліфікуйте дії Яновського.

Задача 2

Заступник начальника цеху науково-дослідної установи Кузьменко відповідав за експлуатацію котельні. За її газомазутне господарство відповідальним був Капустін. Під час переведення котельні на мазутне паливо вони не вжили необхідних запобіжних заходів, допустили зливання великої кількості водно-мазутної суміші на землю. Суміш через міський водостічний колектор потрапила в річку

та в озеро, унаслідок чого виникла загроза знищення рибних запасів. Унаслідок вживання отруєної риби одна особа захворіла. Кваліфікуйте дії Кузменка та Капустіна.

Задача 3

Металургійне підприємство, розміщене на околиці м. Харкова, здійснило викид в атмосферне повітря продуктів перероблення, що перевищували відповідні санітарні норми й були шкідливими для здоров'я населення. Унаслідок таких дій громадяни прилеглого до підприємства району почали скаржитися на погане самопочуття та частіше хворіти на захворювання дихальних шляхів. Містяни неодноразово зверталися з вимогами усунення причин забруднення повітря до міської влади й директора підприємства будівництва, яким зазначав, що на відповідні пристрої та фільтри в нього немає коштів. Кваліфікуйте дії Одинцова. Чи має значення для кваліфікування фінансове становище підприємства?

Задача 4

Працівники прокуратури Липовець і Савостян, перебуваючи на території заповідної зони, для виконання ними службових повноважень розслідування умисного вбивства, вирішили зайнятися полюванням. Із дозволу лісничого вони, використовуючи табельну зброю, вбили дванадцять лисиць, чим заподіяли шкоду державі розміром

приблизно 16 тис. грн. Проаналізуйте ситуацію та кваліфікуйте дії Липовця, Савостяна й лісничого.

Задача 5

Лісничий Канівець, виконуючи планову роботу з санітарної вирубки дерев, вирубував і реалізовував стороннім особам для будівництва дерева, що не підлягали вирубуванню. Внаслідок цих дій лісничим було заподіяно шкоду лісовому господарству сумою 50 тис. грн та незаконно отримано 18 тис. грн. Кваліфікуйте дії Канівця.

Задача 6

На заводі через пошкодження резервуару з аміаком його велика кількість потрапила в повітря, внаслідок чого 60 осіб отруїлися. Пошкодження було спричинено змінами в проєкті його будівництва, вніс начальник будівельного управління Федоров. Зміни полягали в тому, що замість залізобетонної монолітної плити під резервуаром товщиною 700 мм її зробили товщиною 400 мм, унаслідок чого в процесі експлуатації вона прогнулася. Ще одна зміна: огороження навколо агрегата не було з'єднано з фундаментом загальним каркасом, що також сприяло аварії. Кваліфікуйте дії Федорова.

Задача 7

Керівник приватного підприємства Онищенко для розширення виробничої діяльності звернувся до свого знайомого Лимана, який працював в установі

Міськпроекту, з проханням розробити проєкт комплексу з виробництва лакофарбової продукції. Виробництво такої продукції потребує особливої уваги щодо додержання вимог до охорони довкілля. Для зменшення витрат на проєктування та будівництво виробничого комплексу Онищенко попросив Лимана прибрати з проєкту систему очищення води. Останній погодився, узявши за таку послугу 8 тис. доларів США. Робота цього виробничого комплексу без очисних споруд завдала значної шкоди довкіллю. Кваліфікуйте дії Онищенко та Лимана.

Теми для підготовки презентацій та есе

1. Порушення правил охорони вод.
2. Забруднення моря.
3. Знищення або пошкодження об'єктів рослинного світу.
4. Незаконна вирубка або незаконне перевезення, зберігання, збут лісу.
5. Безгосподарське використання земель.

Тема 26. Кримінальні правопорушення проти громадської безпеки

План

1. Створення, керівництво злочинною спільнотою або злочинною організацією, а також участь у ній.

2. Встановлення або поширення злочинного впливу.
3. Організація, сприяння в проведенні або участь у злочинному зібранні (сходці).
4. Звернення за застосуванням злочинного впливу.
5. Звернення за застосуванням злочинного впливу.
6. Бандитизм.
7. Терористичний акт.
8. Створення не передбачених законом воєнізованих або збройних формувань.
9. Напад на об'єкти, на яких є предмети, що становлять підвищену небезпеку для оточення.
10. Незаконне поводження зі зброєю, бойовими припасами або вибуховими речовинами.
11. Недбале зберігання вогнепальної зброї або бойових припасів.
12. Умисне знищення або пошкодження об'єктів житлово-комунального господарства.

Задача 1

Учні випускного класу однієї зі шкіл м. Дніпра Василенко й Остапчук систематично телефонували службовим особам метрополітену та повідомляли про замінування станцій і закладення отруйних речовин у місцях посадки пасажирів у вагони. Декілька разів після повідомлень про нібито «небезпеку» в метрополітені припинявся рух поїздів, унаслідок чого останньому була завдано матеріальна шкода

недоотриманий прибуток 17 600 тис. грн. Кваліфікуйте дії Василенка й Остапчука.

Задача 2

У листопаді на одній зі станцій метро відбувся вибух. За результатами проведених слідчих дій було встановлено, що його організувала одна з політичних партій для провокування воєнного конфлікту в країні. Дайте кримінально-правове оцінювання вчиненому.

Задача 3

Суворов носив із собою подарований йому іноземним туристом мисливський ніж закордонної фірми. На нього він доморобним способом наніс серію й номер, присвоєні заводом-виготовлювачем іншому ножу, на носіння якого чоловік мав право, але який загубив. Суворов був членом товариства мисливців і рибалок, у його мисливському квитку зафіксовано дозвіл на носіння мисливського ножа. Чи підлягає він кримінальній відповідальності й чому?

Задача 4

Тураєв звернувся до Коваленка, який був співробітником оперативного підрозділу, з проханням допомогти уникнути викриття одному з членів злочинного угруповання. За таку «послугу» він запропонував йому грошову винагороду. Коваленко погодився, тобто допоміг уникнути кримінальної відповідальності Брускову. Визначте відповідальність Тураєва й Коваленка.

Задача 5

П'ятнадцятирічний учень загальноосвітньої школи № 3 м. Конотопа Римаренко та шістнадцятирічний учень Чехов, бажаючи зірвати заняття, по черзі телефонували в приймальню директора цієї школи й повідомляли, що в її приміщенні закладено потужний вибуховий пристрій, який буде приведено в дію о 12.00. Унаслідок цього учнів і працівників евакуювали, скасували заняття, а приміщення впродовж двох годин оглядали співробітники вибухотехнічної служби Нацполіції України. Кваліфікуйте дії Римаренка та Чехова.

Задача 6

Маючи проросійські погляди й не підтримуючи проведення антитерористичної операції на території Донецької та Луганської областей, для перешкоджання законній діяльності Збройних сил України, впливу на ухвалення рішень чи учинення або не вчинення дій органами державної влади чи місцевого самоврядування, службовими особами цих органів і привернення уваги громадськості до своїх політичних поглядів Харченко придбав вибуховий пристрій і розмістив його під колією залізничного мосту, що розміщувався на 6-му пікеті 933-му кілометрі дільниці «Лозова – Павлоград», аби вчинити терористичний акт. Харченку не вдалося привести в дію вибуховий пристрій, тому що його було затримано співробітниками Служби безпеки України. Кваліфікуйте дії Харченка.

Теми для підготовки рефератів

1. Втягнення у вчинення терористичного акту.
2. Публічні заклики до вчинення терористичного акту.
3. Створення терористичної групи чи терористичної організації.
4. Фінансування тероризму.
5. Завідомо неправдиве повідомлення про загрозу безпеці громадян, знищення чи пошкодження об'єктів власності.

Тема 27. Кримінальні правопорушення проти безпеки виробництва

План

1. Порушення вимог законодавства про охорону праці.
2. Порушення правил безпеки під час виконання робіт із підвищеною небезпекою.
3. Порушення правил безпеки на вибухонебезпечних підприємствах або у вибухонебезпечних цехах.
4. Порушення правил ядерної або радіаційної безпеки.
5. Порушення правил, що стосуються безпечного використання промислової продукції або безпечної експлуатації будівель і споруд.

Задача 1

Керівник будівельних робіт зі зведення сховища овочів Курочкін усупереч вимогам будівельних норм і правил допустив до виконання цих робіт робітників без захисних пристроїв і засобів. Унаслідок зазначеного порушення бригадир Силенко, який працював без захисного паска, упав із висоти семи метрів і зазнав тяжких тілесних ушкоджень.

Варіант 2. Силенко, впавши з висоти семи метрів, помер. Кваліфікуйте дії Курочкіна.

Задача 2

Шведов працював бригадиром будівельного управління. Під час зведення житлового будинку він не дав розпорядження підлеглим обгородити отвір у перекритті над сходами для убезпечення працівників від нещасних випадків. У цей отвір упав каменяр Пилипенко й від зазнаних ушкоджень, не приходячи до свідомості, помер. Кваліфікуйте дії бригадира Шведова.

Задача 3

Підприємство з виготовлення іграшок випускало дитячі іграшкові рушниці, що стріляють невеликими гумовими кульками. В інструкції з використання було зазначено, що вони призначені для дітей віком 8–10 років і є безпечними для людини в разі дальності пострілу, не меншої ніж 3 м. На цю іграшку завод-виробник мав сертифікат відповідності стандартам безпеки. У прокуратуру міста надійшли заяви від

кількох батьків, чиї малолітні діти одержали тілесні ушкодження внаслідок використання таких іграшок. Водночас батьки стверджували, що ці наслідки спричинені надмірною жорсткістю використаних в іграшках кульок. Чи повинні керівники підприємства понести відповідальність за настання суспільно небезпечних наслідків? Якщо так, поясніть, яку саме.

Задача 4

Начальник транспортного цеху Фрумкін без технічної документації й необхідних креслень переобладнав автомобіль ЗІЛ-164 на смоловоз та дозволив її експлуатацію без приймання спеціальною комісією й дозволу головного інженера заводу. Не забезпечений спецодягом і необхідними захисними засобами шофер Гура, зливаючи відходи через недосконалу трубу смоловозу, зазнав опіків другого ступеня. Кваліфікуйте дії Фрумкіна.

Задача 5

Бригада монтажників міняла опори контактної мережі на залізниці. За інструкцією про це потрібно було доповісти черговому диспетчерові. Не зробивши цього, прораб дільниці Єнченко розпордився зростити дроти й закріпити їх на опорах до ізоляторів. З'єднуючи дроти без гумових рукавиць, яких не було в бригаді, монтер Магдика був смертельно ураженим струмом.

Варіант 2. Магдика зазнав легкого тілесного ушкодження, що спричинило короткочасний розлад здоров'я. Кваліфікуйте дії Єнченка.

Задача 6

Попков і Варюхін допустили порушення протипожежних правил за наведених далі обставин. Працюючи головним механіком фабрики, Попков дозволив проводити зварювальні роботи для ремонту транспортера, попередньо не обумовивши заходів щодо захисту спалимих конструкцій і контролю за роботами. Керівник зварювальних робіт, механік цеху Варюхін не вжив заходів щодо захисту спалимих конструкцій і перевірки місць робіт після їх закінчення. Під час виконання зазначених робіт зайнялися дерев'яні частини короба транспортера, внаслідок чого фабриці було завдано збитків на суму 25 тис. грн. Кваліфікуйте дії Попкова та Варюхіна.

Тема дискусії: Додаткова кваліфікація

У ч. 4 ст. 43 Конституції України закріплено положення, відповідно до якого кожен має право на належні, безпечні та здорові умови праці. Тому законодавець у Х розділі КК України виділив самостійний об'єкт кримінально-правової охорони – суспільні відносини, які забезпечують безпечні умови праці.

Відповідальність за порушення спеціальних правил, що забезпечують безпеку під час виконання робіт із підвищеною небезпекою, робіт на

вибухонебезпечних підприємствах (у вибухонебезпечних цехах); правил ядерної або радіаційної безпеки, а також правил безпечного використання промислової продукції, або безпечної експлуатації будівель і споруд, передбачена відповідно ст. 272, 273, 274, 275 КК України. Службові особи, які зобов'язані забезпечувати дотримання правил охорони праці під час робіт із підвищеною небезпекою, на вибухонебезпечних підприємствах (у цехах), виготовлення промислової продукції або експлуатації будівель і споруд, а також під час проведення робіт на об'єктах атомної енергетики, будуть відповідати за ст. 271 КК України лише у разі, коли ними порушені загальні правила охорони праці, що не є спеціальними для вищезгаданих робіт.

Кваліфікуюча ознака всіх кримінальних правопорушень проти безпеки виробництва однакова – спричинення загибелі людей або інших тяжких наслідків (ч. 2 ст. 271–275 КК).

Шановні студенти, як ви вважаєте, чи необхідно кваліфікувати кримінальні правопорушення проти безпеки виробництва, що спричинили загибель людей або інших тяжких наслідків, додатково за статтями інших розділів КК України, наприклад проти здоров'я.

Теми для підготовки презентацій та есе

1. Поняття «безпека виробництва».
2. Загальна характеристика кримінальних правопорушень проти безпеки виробництва.

3. Потерпілі від кримінальних правопорушень проти безпеки виробництва.

Тема 28. Кримінальні правопорушення проти безпеки руху та експлуатації транспорту

План

1. Порушення правил безпеки руху або експлуатації залізничного, водного чи повітряного транспорту.

2. Пошкодження шляхів сполучення та транспортних засобів.

3. Угон або захоплення залізничного рухомого складу, повітряного, морського чи річкового судна.

4. Блокування транспортних комунікацій, а також захоплення транспортного підприємства.

5. Порушення правил безпеки дорожнього руху або експлуатації транспорту особами, які керують транспортними засобами.

6. Порушення правил безпеки дорожнього руху або експлуатації транспорту особами, які керують транспортними засобами в стані сп'яніння.

7. Незаконне заволодіння транспортним засобом.

8. Пошкодження об'єктів магістральних або промислових нафто-, газо-, конденсатопроводів та нафтопродуктопроводів.

Задача 1

Винниченко повертався додому з ресторану в стані алкогольного сп'яніння. З огляду на це він вирішив передати право на керування транспортним засобом своєму 16-річному синові Сергію. Через відсутність достатнього досвіду керування в останнього сталася ДТП, унаслідок якого громадянину Семенку було завдано тілесних ушкоджень середньої тяжкості. Кваліфікуйте дії Винниченка та його сина Сергія.

Задача 2

Шувалов керував проведенням ремонту залізничної колії. У процесі роботи він віддав розпорядження не замінювати застарілих шпал, тому що, на його думку, вони були ще в справному стані. Через два місяці на місті проведення «умовного» ремонту відбувся нещасний випадок, унаслідок якого поїзд зійшов із рейок. Фахівцями було встановлено, що в разі заміни цих шпал аварії могло б не бути. Близько 150 осіб зазнали тілесних ушкоджень різної тяжкості. Визначте, чи підлягає Шувалов кримінальній відповідальності?

Задача 3

Пилипець захопив літак, що прямував до Львова, погрожуючи зброєю пілотові. На його вимогу пілот був змушений летіти до Відня. Згодом з'ясувалося, що таким способом чоловік намагався привернути до себе увагу. Кваліфікуйте його дії.

Задача 4

Жмурченко, виконуючи вантажні роботи, їхав на вантажному автомобілі. Під час руху заднім ходом в одному з дворів мікрорайону м. Глухова він не вжив усіх запобіжних заходів і наїхав на 12-річного підлітка, який грався поруч. Унаслідок цього останньому було завдано тілесних ушкоджень середньої тяжкості. Кваліфікуйте дії Жмурченка.

Задача 5

Помічник капітана буксирного катера «Тайфун» Кириченко повертався з причалу на базу в нетверезому стані. Він вів катер не з правої, а з лівої сторони бухти, внаслідок чого врізався в пароплав, що стояв на якорі. Обидва судна зазнали значних пошкоджень, чим заподіяно шкоди на суму 300 тис. грн. Крім того, упущена через їх простій вигода становила 836 тис. грн. Кваліфікуйте дії Кириченка.

Задача 6

Пось, звільнившись із місць позбавлення волі, звернувся до приятеля Ківалова, щоб той улаштував його на роботу. Останній запропонував йому перебивати номери на двигунах автомобілів. Він погодився. Кваліфікуйте дії Пося та Ківалова.

Теми для підготовки презентацій та есе

1. Здійснення професійної діяльності членом екіпажу або обслуговування повітряного руху диспетчером управління повітряним рухом (диспетчером служби руху) у стані алкогольного сп'яніння або під впливом наркотичних чи психотропних речовин.
2. Примушування працівника транспорту до невиконання своїх службових обов'язків.
3. Порушення правил повітряних польотів.

Тема 29. Кримінальні правопорушення проти громадського порядку та моральності

План

1. Групове порушення громадського порядку.
2. Масові заворушення.
3. Хуліганство.
4. Жорстоке поводження з тваринами.
5. Ввезення, виготовлення або розповсюдження творів, що пропагують культ насильства та жорстокості, расову, національну чи релігійну нетерпимість і дискримінацію.
6. Ввезення, виготовлення, збут і розповсюдження порнографічних предметів.
7. Створення або утримання місць розпусти та звідництва.

8. Сутенерство або втягнення особи в заняття проституцією.

9. Втягнення неповнолітніх у протиправну діяльність.

Задача 1

Тридцятидворічний Римаренко познайомився в кафе з 15-річною Денисенко й 16-річною Клочко. Після кількох наступних зустрічей він переконав першу в тому, що закохався в неї та запропонував одружитися. Вона погодилася взяти шлюб, але Римаренко сказав, що для подружнього життя потрібні гроші, яких він не мав. З огляду на це він умовив її заробляти, надаючи послуги сексуального характеру за грошову винагороду, а вона запропонувала такий вид заробітку своїй подрузі. Тоді, коли Денисенко й Клочко знайомилися з клієнтами, Римаренко був поруч і стежив, щоб їх не ображали та вчасно розплачувалися з ними. Зароблені гроші дівчата віддавали йому, а він видавав їм щоденно суму, якої вистачало лише на харчування. Через певний час Римаренко винайняв квартиру, в яку Денисенко й Клочко приводили клієнтів. Кваліфікуйте їх дії.

Задача 2

Степаненко в стані сп'яніння заважав роботі сільського заходу – стукав у двері клубу, кричав, погрожував кинджалом завідувачеві клубу Іванченку, який не пускав його туди, створюючи реальну загрозу

для його здоров'я. Дозволу на зберігання кинджалу в Степаненка не було. Кваліфікуйте дії чоловіка.

Задача 3

Мешканці одного з гуртожитків, бажаючи розважитися, зібралися групою з 12 осіб. Прямуючи вулицями одного з мікрорайонів міста, вони нищили вітрини магазинів, кафе, заважали автотранспорту, перекриваючи вулиці. Дайте кримінально-правове оцінювання вчиненому. Поясніть, чим групове порушення громадського порядку відрізняється від хуліганства, учиненого групою осіб.

Задача 4

Котенко організував групу осіб для підшукування юних дівчат, які за винагороду повинні були надавати сексуальні послуги чоловікам. До складу цієї групи входили троє студентів одного з закладів вищої освіти м. Харкова. Котенко залучив хлопців до такої діяльності, заздалегідь пообіцявши їм матеріальну винагороду. Кваліфікуйте дії чоловіка та членів групи.

Задача 5

Бажаючи весело провести час, молодь зібралася групою з 10 осіб. Прямуючи вулицями одного з мікрорайонів м. Чернівців, вони порушували роботу автомобільного транспорту, перекриваючи невеличкі вулиці, а також розфарбовували вітрини магазинів, нищили дерева. За якими ознаками групове порушення

громадського порядку відрізняється від хуліганства, учиненого групою осіб? Дайте кримінально-правове оцінювання вчиненому.

Задача 6

Великоднів систематично вживав алкогольні напої з неповнолітніми Павлом і Денисом. Поясніть, чи підлягає він кримінальній відповідальності?

Теми для підготовки презентацій та есе

1. Заклики до вчинення дій, що загрожують громадському порядку.
2. Наруга над могилою, іншим місцем поховання або над тілом померлого.
3. Незаконне проведення пошукових робіт на об'єкті археологічної спадщини, знищення, руйнування або пошкодження об'єктів культурної спадщини.
4. Знищення, пошкодження або приховування документів чи унікальних документів Національного архівного фонду.
5. Проведення видовищного заходу сексуального характеру за участі неповнолітньої особи.

Тема 30. Кримінальні правопорушення у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів та інші кримінальні правопорушення проти здоров'я населення

План

1. Незаконне виробництво, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення, пересилання чи збут наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів.

2. Викрадення, привласнення, вимагання наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів чи заволодіння ними шляхом шахрайства або зловживання службовим становищем.

3. Незаконне виробництво, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення чи пересилання наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів без мети збуту.

4. Посів або вирощування снотворного маку чи конопель.

5. Незаконне виробництво, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення чи пересилання прекурсорів.

6. Викрадення, привласнення, вимагання прекурсорів або заволодіння ними шляхом шахрайства або зловживання службовим становищем.

Задача 1

Дудник, бажаючи заволодіти грошима, під виглядом наркотичних засобів збув Харитонову 10 г

крейди замість кокаїну, отримавши 2 600 тис. доларів США. Харитонов хотів потім перепродати наркотичні засоби іншим особам. Кваліфікуйте дії Дудника та Харитонова.

Задача 2

Ганиченко, працюючи разом із 15-річним Завальним, неодноразово пригощав його спиртним. Під час чергового розпивання він запропонував йому викурити цигарку з гашишем, а потім того самого вечора ще одну. Після цього Ганиченко переконав Завального разом убити робітника їх підприємства Зоріна, який зняв із рахунку в банку 15 тис. грн для придбання імпортої радіоапаратури. Вони обговорили план, який здійснили наступного дня: під час розпивання завдали Зоріну в різні частини тіла 60 ножових ударів: Ганиченко фінським, а Завальний – кухонним ножом. Гроші поділили. Під час обшуку в місці проживання Ганиченка було виявлено білий порошок, що за висновком судово-хімічної експертизи є гашишем. Кваліфікуйте дії чоловіків.

Задача 3

Григорович кілька разів у різних осіб на базарі купував гашиш і макову соломку, яку привозив на квартиру своєї близької знайомої Тарасенко, шість разів виготовляв екстракційний опій. Наркотики він вживав сам, а також разом зі своїми знайомими, серед яких був 16-річний Босак. На квартирі Тарасенко вилучили гашиш, макову соломку, екстракційний опій,

предмети для виготовлення та вживання наркотиків. Жінка під час допиту визнала, що знала про вживання Григоровичем наркотиків у її квартирі. Спочатку вона не погоджувалася на це, але він переконав її, що без наркотиків не зможе жити, тому дозволила готувати та вживати їх у своїй квартирі йому та його знайомим, а сама виходила на цей час до іншої кімнати. Кваліфікуйте дії винних.

Задача 4

Ходакова затримала поліція за бродяжництво. Під час затримання в нього в кишені було виявлено пакетик із газети з 0,2 г гашишу. Чоловік пояснив, що придбав його на базарі в хлопця на ім'я Олексій. Наркотичну речовину хотів вжити сам. Півроку тому в того самого Олексія він купив приблизно таку саму кількість гашишу. Кваліфікуйте дії Ходакова.

Задача 5

Зорін у себе на городі виростив мак. Його зерна він використав для приготування харчових страв, а зі стебел і головок виготовив 2 кг висушеної макової соломи, яку мав намір споживати сам та продавати. Кваліфікуйте його дії.

Задача 6

Тимонін купив на базарі в раніше незнайомого йому Мірошниченка 1,5 кг висушеної макової соломи, приніс додому й сховав, щоб пізніше перепродати. Останній узяв її на полі державного господарства як

пожнивні залишки після збирання врожаю маку.
Кваліфікуйте дії чоловіків.

Теми для підготовки рефератів

1. Використання коштів, здобутих від незаконного обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів, прекурсорів, отруйних чи сильнодіючих речовин або отруйних чи сильнодіючих лікарських засобів.

2. Викрадення, привласнення, вимагання обладнання, призначеного для виготовлення наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів, чи заволодіння ним шляхом шахрайства або зловживання службовим становищем та інші незаконні дії з таким обладнанням.

3. Незаконне введення в організм наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів.

4. Схиляння до вживання наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів.

5. Фальсифікація лікарських засобів або обіг фальсифікованих лікарських засобів.

Тема 31. Кримінальні правопорушення проти охорони державної таємниці, недоторканості державних кордонів, забезпечення призову й мобілізації

План

1. Розголошення державної таємниці.
2. Втрата документів, що містять державну таємницю.
3. Передавання або збирання відомостей, що становлять службову інформацію, зібрану в процесі оперативно-розшукової, контррозвідувальної діяльності, у сфері оборони країни.
4. Незаконне переправлення осіб через державний кордон України.

Задача 1

Порушуючи інструкцію щодо забезпечення зберігання державної таємниці, конструктор заводу Совченко брав документи, що містили державну таємницю, для роботи з ними вдома. Одного разу в стані сп'яніння він загубив папку з такими документами. Кларова підбрала її й показала своєму синові. Ознайомившись зі змістом документів, останній відніс знахідку до райуправління внутрішніх справ. Кваліфікуйте дії Совченка та Кларової.

Задача 2

Аспірант Лазарєв, вихваляючись перед своїм колишнім шкільним товаришем Суховим успіхами в

науці, пояснив йому принцип функціонування й накреслив схему конструювання приладу, що було державною таємницею. Невдовзі відомості використала одна з іноземних фірм на шкоду інтересам України. Виявилося, що Сухов був її агентом. Лазарєв цього не знав. Кваліфікуйте дії чоловіків.

Задача 3

Головний інженер одного з військового заводів Климов, не встигнувши на роботі вивчити матеріали, пов'язані з виробництвом нових видів зброї, узяв їх додому. Коли він ознайомився з ними, до його кімнати зайшов співробітник інституту Калачов. Климов залишив матеріали на столі, прикривши їх газетою. Під час бесіди йому зателефонували, тому він вийшов із кімнати. Калачов зазирнув у документи, що лежали під газетою, і, дізнавшись про новий вид зброї, «по секрету» розповів про це своїй дружині. Кваліфікуйте дії чоловіків.

Задача 4

Посилаючись на свої релігійні переконання, Козлинський ухилився від чергового призову на дійсну військову службу, за що був засудженим. В апеляції він просив скасувати вирок суду, тому що його релігійні переконання не дозволяють брати в руки зброї. Кваліфікуйте дії Козлинського.

Задача 5

Громадянин України Волинчук погодився за відповідну плату сприяти переправленню через кордон України з Польською Республікою п'ятьох вихідців зі Шрі-Ланки.

Варіант 1. Отримавши гроші, він своїм автомобілем привіз їх у прикордонний ліс і показав зручний шлях перетину кордону. Групу затримали польські прикордонники.

Варіант 2. Група була затримана українськими прикордонниками. Кваліфікуйте дії Волинчука.

Задача 6

Струля відмовився від призову на строкову військову службу. Три роки тому за такі самі дії йому присудили обмеження волі строком на один рік, і він відбув покарання. Кваліфікуйте дії чоловіка.

Теми для підготовки рефератів

1. Порушення порядку в'їзду на тимчасово окуповану територію України та виїзду з неї.

2. Ухилення від призову на строкову військову службу, військову службу за призовом осіб офіцерського складу.

3. Ухилення від проходження служби цивільного захисту в особливий період чи в разі проведення цільової мобілізації.

4. Ухилення від військового обліку або навчальних (спеціальних) зборів.

Тема 32. Кримінальні правопорушення проти авторитету органів державної влади та місцевого самоврядування, об'єднань громадян і кримінальні правопорушення проти журналістів

План

1. Наруга над державними символами.
2. Незаконне підняття Державного Прапора України на річковому або морському судні.
3. Незаконне перешкоджання організації або проведенню зборів, мітингів, походів і демонстрацій.
4. Захоплення державних або громадських будівель чи споруд.
5. Опір представникові влади, працівникові правоохоронного органу, державному виконавцю, приватному виконавцю, члену громадського формування з охорони громадського порядку та державного кордону або військовослужбовцеві, уповноваженій особі Фонду гарантування вкладів фізичних осіб.
6. Втручання в діяльність працівника правоохоронного органу, судового експерта, працівника державної виконавчої служби, приватного виконавця.
7. Втручання в діяльність державного діяча.
8. Погроза або насильство щодо працівника правоохоронного органу.

Задача 1

Антонов і Корнієнко ввечері прийшли додому Арканова й почали вимагати, щоб останній повернув борг 16 тис. грн сестрі Корнієнка. Строк сплати боргу згідно з укладеними договорами позики закінчився два місяці тому. Арканов пообіцяв повернути борг через тиждень, але обіцянки не виконав. Антонов і Корнієнко знову прийшли до Арканова й побили його, примушуючи виконати свої зобов'язання, тобто повернути борг. Останній зазнав легких тілесних ушкоджень, що спричинили короткочасний розлад здоров'я. Кваліфікуйте дії Антонова та Корнієнка.

Задача 2

Журавльов, озброївшись цвяходером, великим саморобним столовим ножем (довжина клинка 14,5 см) і п'ятьма полотнами пил по металу, о 22:00 прийшов до хлібного магазину. Цвяходером він зламав навісні замки, проник до магазину й намагався тим самим інструментом відкрити сейф. Побачивши, що до магазину зайшов сержант міліції Твердохліб, він сховався під стелажі. Твердохліб виявив його та під час затримання висунув вимогу, щоб Журавльов став обличчям до стіни. Однією рукою сержант почав обшукувати Журавльова, а в другій тримав пістолет. Журавльов вихопив схованого в рукаві куртки столового ножа й ударив ним Твердохліба в шию та ліве око, завдавши тяжкого тілесного ушкодження. Свої дії припинив після того як був поранений у ногу пострілом із пістолета Твердохліба, а ножа в нього

відібрав працівник поліції Сиваков, що вбіг до магазину. Кваліфікуйте дії Журавльова.

Задача 3

Довідавшись, що Рудешко виготовляє й збуває самогон, Зеленко прийшов до неї додому та назвавшись працівником поліції, вимагав запросити понятих для складання протоколу про його вилучення. Вона запропонувала 5 тис. грн, щоб він не складав протоколу. Отримавши гроші, він покинув садибу. Кваліфікуйте його дії.

Задача 4

Верченко й Свідайло налагодили вироблення фальшивих іноземних паспортів із візами амбасад відповідних країн. Підроблені документи вони продавали всім охочим. Упродовж 6 місяців виготовили та продали 76 таких паспортів. Кваліфікауйте дії Верченка й Свідайла.

Задача 5

Працівник патрульної поліції Лепеха затримав неповнолітнього бешкетника Леонова та доправив його до відділення поліції. Батьків хлопця притягнули до відповідальності за неналежне виконання батьківських обов'язків. Щоб помститися Лепесі батько Леонова підмовив 15-річного Ярового й 17-річного Іваненка побити Лепеху. Кваліфікуйте дії батьків Леонова, Ярового й Іваненка.

Задача 6

Працівник поліції Андрушко брав участь у затриманні керівника банди Сенченка. Через три дні два члени банди Якущенко та Миронов напали на дружину Андрушка, виливши їй в обличчя сірчану кислоту, що непоправно ушкодила його обличчя. Кваліфікуйте їх дії.

Теми для підготовки рефератів

1. Погроза або насильство щодо журналіста.
2. Погроза або насильство щодо державного чи громадського діяча.
3. Посягання на життя працівника правоохоронного органу, члена громадського формування з охорони громадського порядку та державного кордону або військовослужбовця.
4. Посягання на життя журналіста.
5. Самовільне присвоєння владних повноважень або звання службової особи.
6. Підкуп працівника підприємства, установи чи організації.
7. Підроблення документів, печаток, штампів і бланків, збут чи використання підроблених документів, печаток, штампів.

Тема 33. Кримінальні правопорушення у сфері використання ЕОМ (комп'ютерів) систем, комп'ютерних мереж і мереж електронного зв'язку

План

1. Несанкціоноване втручання в роботу інформаційних (автоматизованих), електронних комунікаційних, інформаційно-комунікаційних систем, електронних комунікаційних мереж.

2. Створення з метою протиправного використання, поширення або збуту шкідливих програмних чи технічних засобів, а також їх поширення або збут.

3. Несанкціоновані збут або поширення інформації з обмеженим доступом, яка зберігається в електронно-обчислювальних машинах (комп'ютерах), автоматизованих системах, комп'ютерних мережах або на носіях такої інформації.

Задача 1

За попередньою змовою Борисов та Юрченко незаконно проникли на веб-сервер однієї комерційної компанії, розмістивши на головній сторінці цієї компанії зображення порнографічного характеру. Кваліфікуйте дії чоловіків.

Задача 2

Логвиненко, попереджений про звільнення з посади програміста АЕС за порушення трудової дисципліни, щоб помстися, підмовив свого

колишнього співробітника Хижняка, встановивши в контрольно-захисну комп'ютерну систему АЕС шкідливу комп'ютерну програму, що повинна була вимкнути систему в день звільнення Логвиненка. Установлення програми виявив адміністратор комп'ютерної мережі АЕС, і зупинення системи захисту було попереджено. Кваліфікуйте дії Логвиненка й Хижняка.

Задача 3

Адміністратор мережі агентства з продажу нерухомості «Комерційна нерухомість» Рак за попередньою домовленістю з безробітним Головатим не вжив необхідних заходів для захисту інформації, що містила відомості про нерухомість, право ексклюзивного продажу якої мало зазначене агентство. Того самого вечора Головатий здійснив несанкціонований доступ до комп'ютерної мережі агентства «Комерційна нерухомість», скопіював незахищений файл із клієнтською базою, після чого знищив його в комп'ютерній системі власника. Одержану клієнтську базу вони продали іншому агентству з продажу нерухомості. Кваліфікуйте дії чоловіків.

Задача 4

П'ятнадцятирічний Серьогін, завантаживши з мережі Інтернет програмний вірус-відмичку надіслав його електронною поштою на адресу одного з банків як прикріплення до електронного листа. Надісланим

вірусом було інфіковано комп'ютерну систему банку, унаслідок чого пін-коди дебетних карток клієнтів та інша секретна інформація поширилися в мережі Інтернет і стали загальнодоступними. Чи підлягає кримінальній відповідальності Серьогін?

Задача 5

Для наживи голова правління комерційного банку Юрченко любіював установаження у своєму банку неякісної захисної системи. Унаслідок несправності цієї системи Романюк, найнятий Юрченком, із власного комп'ютера одержав доступ до рахунків банку й перерахував 50 тис. доларів США на рахунок зятя Юрченка у швейцарський банк. Отримані кошти Романюк поділив зі своїм зятем. Кваліфікуйте дії цих осіб.

Задача 6

Іванченко, співробітник ТОВ «Рута», із хуліганських мотивів завантажив у комп'ютерну систему зазначеного ТОВ програмний вірус, що призвів до перекручення інформації, що зберігалась у файлах із розширенням «doc». Кваліфікуйте дії чоловіка.

Теми для підготовки презентацій та есе

1. Несанкціоновані дії з інформацією, яка оброблюється в електронно-обчислювальних машинах (комп'ютерах), автоматизованих системах,

комп'ютерних мережах або зберігається на носіях такої інформації, вчинені особою, яка має право доступу до неї.

2. Порухення правил експлуатації електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), автоматизованих систем, комп'ютерних мереж чи мереж електрозв'язку або порядку чи правил захисту інформації, яка в них оброблюється.

3. Перешкоджання роботі електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), автоматизованих систем, комп'ютерних мереж чи мереж електрозв'язку шляхом масового поширення повідомлень електрозв'язку.

Тема 34. Кримінальні правопорушення у сфері службової й професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг

План

1. Зловживання владою або службовим становищем.

2. Зловживання повноваженнями службовою особою юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми.

3. Здійснення народним депутатом України на пленарному засіданні Верховної Ради України голосування замість іншого народного депутата України.

4. Перевищення влади або службових повноважень працівником правоохоронного органу.
5. Зловживання повноваженнями особами, які надають публічні послуги.
6. Бездіяльність працівника правоохоронного органу щодо незаконної діяльності з організації або проведення азартних ігор, лотерей.
7. Службове підроблення.
8. Декларування недостовірної інформації.
9. Неподання суб'єктом декларування декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування.

Задача 1

Варламова доставили в штаб громадського формування з охорони громадського порядку за дрібне хуліганство. Дільничний інспектор поліції Федоров, з'ясовуючи обставини вчиненого правопорушення, двічі вдарив Варламова кулаком в обличчя, завдавши йому легких тілесних ушкоджень із короткочасним розладом здоров'я. Кваліфікуйте дії Федорова.

Задача 2

Касир комбінату комунальних підприємств Кохановська й бухгалтер розрахункового відділу Поправка вступили в злочинну змову та впродовж двох років систематично підробляли підписи в платіжних відомостях на виплату зарплати, дописували й виправляли цифри, вносили у відомості вигаданих осіб, розписуючись за них щодо отримання грошей тощо.

Кошти списували по касі, їх на свою користь звертали Поправка та Кохановська. Загальна сума становила 270 тис. грн. Старший бухгалтер Лужецький не викрив злочинних дій Кохановської й Поправки, тому що не приділяв належної уваги контролю за використанням коштів підприємства. Через неналежне виконання своїх обов'язків бухгалтерії порушували Положення про ведення обліку праці та зарплати, Положення про головних і старших бухгалтерів. Через недбалість Лужецького було утилізовано документи первинного бухгалтерського обліку, що необхідно зберігати впродовж п'яти років із часу складання. Кваліфікуйте дії зазначених осіб.

Задача 3

Контролери електрозбуту Ватрич і Фістов виявили в будинках Зубка й Денисюка електроприлади, під'єднані не через електролічильники. Отримавши від зазначених осіб неправомірну вигоду, вони знищили складені акти про накладення штрафу. Кваліфікуйте їх дії.

Задача 4

Нотаріус Артюхов запропонував своєму знайомому Белову за 5 тис. євро виготовити для нього заповіт, нібито складений заможним родичем похилого віку, який страждає на невиліковну хворобу й можливо, скоро помре. Він від такої «послуги» нотаріуса відмовився та повідомив про це в правоохоронний орган. Кваліфікуйте дії нотаріуса.

Задача 5

Пенсіонер Юрченко хотів помститися своєму сусідові Низовому, щоб викрити його після вчинення кримінального правопорушення, він порадив йому вирішити питання щодо вступу в садівниче товариство способом надання неправомірної вигоди його голові (пояснивши, що так одержали членство в товаристві багато його знайомих). Погодившись на таку пропозицію, Низовий надав неправомірну вигоду відповідній особі та за повідомленням Юрченка був викритим. Чи підлягає останній кримінальній відповідальності?

Задача 6

Лікар державної лікарні Артюхов за винагороду 3 тис. грн видав працівникові, який насправді був відсутнім на роботі без поважних причин, довідку про те, що він упродовж декількох годин перебував у лікарні на обстеженні. Кваліфікуйте дії Артюхова.

Теми для підготовки презентацій та есе

1. Корупція як кримінально-правова категорія.
2. Корупційні кримінальні правопорушення.
3. Кримінальні правопорушення, пов'язані з корупцією.

Тема 35. Кримінальні правопорушення у сфері правосуддя

План

1. Завідомо незаконні затримання, привід, домашній арешт або тримання під вартою.
2. Притягнення завідомо невинного до кримінальної відповідальності.
3. Примушування давати показання.
4. Порушення права на захист.
5. Втручання в діяльність судових органів.
6. Погроза або насильство щодо судді, народного засідателя чи присяжного.
7. Умисне знищення або пошкодження майна судді, народного засідателя чи присяжного.
8. Невжиття заходів безпеки щодо осіб, взятих під захист.

Задача 1

Зотова подала до прокуратури заяву про те, що Пилипенко вступив у статеві зносини з її 13-річною дочкою Кариною. Прокурор зареєстрував кримінальне провадження щодо Пилипенка за ст. 155 КК України. Слідчий Мотузний, якому було передано справу для розслідування, відчуваючи особисту неприязнь до підозрюваного, умовив потерпілу дати показання, що останній її зґвалтував. Одержавши такі показання, Мотузний пред'явив Пилипенку обвинувачення у вчиненні кримінального правопорушення,

передбаченого ч. 4 ст. 152 КК України. Кваліфікуйте вчинене.

Задача 2

Ковтунець вчинив крадіжку і під час розслідування справи зізнався в учиненні цього кримінального правопорушення. Щоб підвищити показники роботи, слідчий районного відділу внутрішніх справ Семенко, погрожуючи морінням голодом і переведенням до карцеру, домогся зізнання Ковтунця в учиненні ще двох квартирних крадіжок, яких він не вчиняв.

Варіант 2. «Зізнання» Ковтунця було одержано після обіцянки слідчого передати його на поруки. Кваліфікуйте дії Семенка.

Задача 3

Носов із хуліганських мотивів завдав Кузьменкові тілесних ушкоджень середньої тяжкості. Допитаний як потерпілий Кузьменко дав свідчення, що Носов учинив це кримінальне правопорушення. Під час судового засідання Кузьменко безпідставно змінив свої свідчення і зазначив, що слідчий записував у протоколі допиту те, що було потрібно для слідства, а він Кузьменко лише ставив підпис, тому що слідчий сказав йому, що так буде краще. Водночас Носова було засуджено за ч. 1 ст. 296 КК України до 3 років обмеження волі. Кузьменка було притягнуто до кримінальної відповідальності за завідомо неправдиве показання. Під час проведення слідства він пояснював,

що змінив свідчення, тому що боявся помсти з боку присутніх у залі судового засідання приятелів Носова, Сербіна й Бондара. Було встановлено, що Носов через свого захисника – адвоката Гайдарбруса – передав Сербіну та Бондару, щоб ті будь-яким способом переконали потерпілого змінити свої свідчення. Бондар двічі приходив до Кузьменка додому й вимагав зміни свідчень, погрожуючи вбивством. Визначте кримінальну відповідальність Носова, Гайдарбруса, Сербіна та Бондара. Чи підлягає Кузьменко кримінальній відповідальності?

Задача 4

Дашутін, знаючи, що йому може бути призначеним покарання у вигляді конфіскації майна, заздальгідь (не чекаючи свого притягнення до кримінальної відповідальності) оформив на свою матір автомобіль, придбаний за кошти від протиправної діяльності. Чи підлягає чоловік кримінальній відповідальності?

Задача 5

Домовившись утекти з виправної колонії, в якій відбували покарання, Сомов і Золотов виготовили фінський ніж, убили ним конвоїра, заволоділи його автоматом і вибігли за межі колонії. Під час затримання вони чинили збройний опір. Кваліфікуйте вчинене.

Задача 6

Для помсти Северин звернувся до поліції з заявою, в якій зазначив, що його сусід Котов систематично виготовляє та продає самогон. Під час перевірки з'ясовано її безпідставність. Крім того, достовірно стало відомо, що Северин заздалегідь знав про неправдивість свого звернення. Дайте кримінально-правове оцінювання вчиненому.

Теми для підготовки презентацій та есе

1. Невиконання судового рішення.
2. Завідомо неправдиве повідомлення про вчинення кримінального правопорушення.
3. Відмова свідка від давання показань або відмова експерта чи перекладача від виконання покладених на них обов'язків.
4. Розголошення даних оперативно-розшукової діяльності, досудового розслідування.
5. Незаконні дії щодо майна, на яке накладено арешт, заставленого майна або майна, яке описано чи підлягає конфіскації.
6. Злісне ухилення особи від відбування адміністративного стягнення у вигляді суспільно корисних робіт.
7. Представництво в суді без повноважень.

Тема 36. Військові кримінальні правопорушення

План

1. Непокора.
2. Невиконання наказу.
3. Опір начальникові або примушування його до порушення службових обов'язків.
4. Погроза або насильство щодо начальника.
5. Порушення статутних правил взаємовідносин між військовослужбовцями за відсутності відносин підлеглості.
6. Самовільне залишення військової частини або місця служби.
7. Дезертирство.

Задача 1

Рядові Юматов і Боярський проходили службу в м. Києві. Вони вирішили зустріти Новий рік у Львові, де проживали їх знайомі дівчата. Тридцятого грудня чоловіки залишили військову частину, вийшли на трасу Київ – Львів, зупинили автомобіль та запропонували водію відвезти їх до станції Тетерев. Останній відмовився. Вони виштовхали його з автомобіля, побили й кинули в кювет, а самі сіли в автомобіль, доїхали до Тетерева, залишили автомобіль біля залізничної станції, узяли квитки до Львова й прибули туди 31 грудня. Зустріли Новий рік і 3-го січня повернулися до військової частини. Кваліфікуйте дії Юматова й Боярського.

Задача 2

Сержант Дрозд залишив військову частину, прихопивши з собою закріплений за ним автомат. Через два дні, завдяки збройному опору працівникам військової частини, він зумів уникнути затримання. Наступного дня сержант Дрозд викинув автомат у річку Десна й упродовж 9 місяців ховався в друзів. Кваліфікуйте його дії.

Задача 3

Рядовий Зотов отримав від батьків посилку з продуктами та солодощами. Частиною він поділився зі своїми друзями. Молодший сержант Флавін запропонував йому взяти участь у спільному розпиванні спиртних напоїв і віддати для цього отримані ним продукти. Зотов відмовився від участі в такому «банкеті» та продуктів не дав. Флавін підмовив Козлова й Сомова провчити Зотова. Вони жорстоко побили його, внаслідок чого він упродовж 22 днів перебував на лікуванні в госпіталі. Кваліфікуйте дії Флавіна, Козлова та Сомова.

Задача 4

Рядовий Санько отримав від матері листа, в якому вона просила його приїхати до неї полагодити дах, що протікає. Санько подав рапорт своєму командирові з проханням надати йому відпустку 14 днів. Командування військової частини повідомило Санька, що відпустку можуть йому надати не раніше ніж через місяць. Після чого він самовільно залишив

місце служби на 10 днів і приїхав до матері. На 11-й день його затримали. Кваліфікуйте дії Санька.

Задача 5

Новак упродовж 10 днів, іноді двічі на день, самовільно покидав військову частину. За весь час він був відсутнім 26 годин. Кваліфікуйте його дії.

Задача 6

Командир роти Іваній зайшов до казарми. Йому здалося, що сержант Ластовкін на підпитку. Він зірвав з останнього погони й плюнув йому в обличчя. Кваліфікуйте дії Іванія.

Теми для підготовки презентацій та есе

1. Ухилення від військової служби шляхом самокалічення або іншим способом.
2. Викрадення, привласнення, вимагання військовослужбовцем зброї, бойових припасів, вибухових або інших бойових речовин, засобів пересування, військової та спеціальної техніки чи іншого військового майна, а також заволодіння ними шляхом шахрайства або зловживання службовим становищем.
3. Умисне знищення або пошкодження військового майна.
4. Порушення правил поведження зі зброєю, а також із речовинами та предметами, що становлять підвищену небезпеку для оточення.

5. Порушення правил польотів або підготовки до них.
6. Недбале ставлення до військової служби.
7. Бездіяльність військової влади.
8. Мародерство.
9. Образа честі та гідності військовослужбовця, погроза військовослужбовцю.

Тема 37. Кримінальні правопорушення проти миру та безпеки людства й міжнародного правопорядку

План

1. Пропаганда війни.
2. Виготовлення, поширення комуністичної, нацистської символіки та пропаганда комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів.
3. Виправдовування, визнання правомірною, заперечення збройної агресії Російської Федерації проти України, глорифікація її учасників.
4. Планування, підготовка, розв'язування та ведення агресивної війни.
5. Порушення законів і звичаїв війни.

Задача 1

Воєноначальник під час збройного нападу на околиці Донецька віддав наказ для відбиття нападу використати хімічну зброю. Застосуванням останньої

було виведено з ладу нападаючий підрозділ. Кваліфікуйте дії воєначальника.

Задача 2

Група озброєних осіб, використовуючи моторні човни, напала на пасажирський пароплав, що йшов курсом по Дніпру, для заволодіння грошима й цінностями пасажирів. Кваліфікуйте дії нападників.

Задача 3

Громадянин України Черевко викрав посла іноземної держави з помешкання, в якому той жив. Він вимагав повернути сина, який після розлучення батьків за рішенням іноземного суду проживав із матір'ю в державі, яку представляє в Україні потерпілий. Кваліфікуйте дії Черевка.

Задача 4

Під час бойових дій у районі збройного конфлікту між урядовими військами й незаконними збройними формуваннями підрозділ урядових військ зайняв опорний населений пункт сепаратистів. Командир підрозділу наказав узяти в заручники жителів населеного пункту. Ним було висунуто вимогу здати зброю впродовж 12 годин, в іншому разі він погрожував зруйнувати населений пункт, а його жителів депортувати. Кваліфікуйте дії командира підрозділу.

Задача 5

Під час боїв між урядовими військами й сепаратистами командир одного зі спеціальних підрозділів внутрішніх військ, зупинивши три автомобілі Червоного Хреста, змусив персонал міжнародної організації покинути їх. Потім бійці спецпідрозділу на відібраному транспорті проникли на територію опорного пункту. Сепаратисти, вважаючи, що під'їхали лікарі Червоного Хреста, стали приводити поранених, але в цей час із автомобілів по них був відкритий вогонь. Унаслідок таких дій опорний пункт було ліквідовано. Кваліфікуйте дії командира спецпідрозділу.

Задача 6

Гордієнко без дозволу відповідних органів державної влади взяв участь у збройних конфліктах інших держав для отримання матеріальної винагороди (найманство). Відповідно до Міжнародної Конвенції 1993 р. найманцем є особа, спеціально завербована для участі в збройному конфлікті, яка має на меті отримання особистої винагороди, не є громадянином країни, в якій проходить збройний конфлікт, не входить до складу збройних сил сторін, що конфліктують, та не послана державою, громадянином якої вона є, як особа, яка входить до складу її збройних сил. Чи потрібно кваліфікувати дії Гордієнка за ч. 2 ст. 447 КК України?

Теми для підготовки рефератів

1. Порушення законів і звичаїв війни.
2. Геноцид.
3. Посягання на життя представника іноземної держави.
4. Злочини проти осіб та установ, що мають міжнародний захист.
5. Найманство.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Нормативно-правові акти

1. Конституція України. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
2. Кримінальний кодекс України № 2341-III від 5 квітня 2001 р. URL: <http://portal.rada.gov.ua>.
3. Про національну поліцію : Закон України № 580-VIII від 2 червня 2015 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/580-19>.
4. Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей : Закон України № 20/95-ВР від 24 січня 1995 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1995. № 6. Ст. 35. (У ред. від 12.10.2010 р.).
5. Стратегія реформування судустрою, судочинства та суміжних правових інститутів на 2015–2020 роки : Указ Президента України від 20 травня. 2015 р. № 276. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/276/2015>.
6. Про Концепцію розвитку кримінальної юстиції щодо неповнолітніх в Україні : Указ Президента України від 24.05.2011 р. № 597/2011. URL: <http://president.gov.ua>.
7. Про попередження насильства в сім'ї : Закон України № 2789-III від 15.11.2001 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2002. № 10. Ст. 70. (У ред. на 01.01.2015 р.).

8. Про запобігання корупції : Закон України. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 2014. № 49. Ст. 2056.

9. Про засади державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційна стратегія) на 2018–2020 роки : Проект закону України № 8324 від 26.04.2018 р. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/JH6F800A.htm.

10. Про Національне антикорупційне бюро України : Закон України № 1698-VII від 14.10.2014. *Відомості Верховної Ради України*. 2014. № 47. Ст. 2051.

11. Про національну програму правової освіти населення : Указ Президента України № 992/2001 від 18 жовтня 2001 року. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=992%2F2001>.

12. Кримінальна конвенція про боротьбу з корупцією (ETS 173) від 27.01.1999 р. *Офіційний вісник України*. 2006. № 44. Ст. 2939.

13. Про Державне бюро розслідувань : Закон України № 794-VIII від 12 листопада 2015 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 2–3. Ст. 12.

14. Про прокуратуру: Закон України № 1697-VII від 14 жовтня 2014 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 2–3.

17. Про Стратегію реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів на 2015–2020 роки : Указ Президента України від 20 травня

Наукова література

1. Кримінально-виконавче право : підручник / В. В. Голіна та ін. ; за ред. В. В. Голіної та А. Х. Степанюка. Харків : Право, 2011. 328 с.

2. Конспект лекцій з кримінально-виконавчого права / М. В. Романов; ГО «Харківська правозахисна група». Харків : ТОВ «ВИДАВНИЦТВО ПРАВА ЛЮДИНИ», 2015. 256 с.

3. Кримінально-виконавче право : навч. посіб. (відповіді на екзаменаційні питання та питання до практичних занять) / К. А. Автухов ; за заг. ред. А. Х. Степанюка. Харків : Право, 2016. 158 с.

4. Кримінальне право України: Загальна частина : підручник / М. І. Бажанов та ін. ; за ред. М. І. Бажанова, В. В. Сташиса, В. Я. Тація. 2-ге вид., переробл. і допов. Київ : Юрінком Інтер, 2005. 480 с.

5. Судові та правоохоронні органи України : навч. посіб. / за ред. В. М. Бесчастного. Київ : Знання, 2007. 286 с.

Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт МВС України. URL:
<http://mvs.gov.ua>.

2. Офіційний сайт Держкомстату. URL:
<http://www.ukrstat.gov.ua>.

3. Офіційний сайт Науково-дослідного інституту вивчення проблем злочинності ім. академіка В. В. Сташиса НАПрН України. URL: <http://www.ivpz.org>.

4. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://portal.rada.gov.ua>.

5. Інформаційні ресурси мережі Інтернет. URL: наприклад, www.liga.net.

Електронне навчальне видання

Методичні вказівки
до проведення практичних (семінарських),
індивідуальних занять і самостійної роботи
з дисципліни **«Кримінальне право»**
для студентів спеціальності *081 «Право»*
освітнього ступеня «бакалавр»
усіх форм навчання

Відповідальний за випуск О. С. Бондаренко
Редактор Н. М. Мажуга
Комп'ютерне верстання О. С. Бондаренко

Формат 60×84/16. Ум. друк. арк. 9,3. Обл.-вид. арк. 8,5.

Видавець і виготовлювач
Сумський державний університет,
вул. Римського-Корсакова, 2, м. Суми, 40007
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 3062 від 17.12.2007.